

ОБЩИНА ГЕНЕРАЛ ТОШЕВО

Генерал Тошево, 2005 г.

СЪДЪРЖАНИЕ	02
1. ВЪВЕДЕНИЕ	04
2. АНАЛИЗ НА СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКОТО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ГЕНЕРАЛ ТОШЕВО	07
2.1. Обща характеристика на община Генерал Тошево	07
2.2. Оценка на природния потенциал като фактор за развитие	08
2.2.1. Природно-климатични дадености и ресурси.....	08
2.2.2. Историческо и културно наследство.....	09
2.3. Анализ на процесите и тенденциите в икономическото развитие на община Генерал Тошево	10
2.3.1. Ниво и темп на икономически растеж.....	10
2.3.2. Качествени характеристики на общинската икономика	11
2.3.3. Място на Община Генерал Тошево в икономическата структура на област Добрич	12
2.3.4. Характеристика на развитието на основните икономически сектори	12
2.3.4.1. Аграрен	
2.3.4.2. Индустрия	
2.3.4.3. Услуги	
2.3.5. Общински бюджет.....	17
2.4. Човешки ресурси	18
2.4.1. Население	18
2.4.2. Заетост и социална интеграция	19
2.4.3. Безработица	20
2.4.4. Здравеопазване	22
2.4.5. Образование	23
2.4.6. Култура	24
2.4.7. Спорт и отдих	26
2.4.8. Обществен ред и сигурност	26
2.4.9. Международно сътрудничество.....	27
2.5. Развитие на инфраструктурата и опазване на околната среда	27
2.5.1. Урбанизация.....	27
2.5.2. Водоснабдяване	28
2.5.3. Канализационни мрежи и пречиствателна станция	28
2.5.4. Електроснабдяване и енергийна ефективност.....	29
2.5.5. Газификация	30
2.5.6. Пътища и транспортно обслужване.....	30
2.5.7. Комуникации.....	32
2.5.8. Околна среда. Управление на отпадъците.....	33
2.5.9. Зелена система	35
3. SWOT АНАЛИЗ	36
4. СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ГЕНЕРАЛ ТОШЕВО	38
4.1. Визия за развитие на Община Генерал Тошево	38
4.2. Мисия за развитие на Община Генерал Тошево - стратегически цели	39
4.3. Приоритети за развитие на Община Генерал Тошево	40
4.4. Съгласуваност и координация на политиките и инструментите за местно развитие	41
4.5. Партньорство за развитие	43
5. МЕРКИ И ПОДХОДЯЩИ ДЕЙНОСТИ ЗА РАЗВИТИЕ	45
6. ИНДИКАТИВНА ФИНАНСОВА ТАБЛИЦА	55
7. ИЗПЪЛНЕНИЕ, НАБЛЮДЕНИЕ И АКТУАЛИЗАЦИЯ НА ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ	
7.1. Системи за управление и контрол.....	57
7.2. Мерки за консултиране на партньорите.....	58
7.3. Мониторинг - наблюдение, оценка и актуализация на плана.....	58

7.4. Информация и публичност.....	59
8. ИНДИКАТОРИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА.....	60
9. ПРИЛОЖЕНИЯ.....	64
9.1. Приложение № 1 - Индикативна финансова таблица.....	65
9.2. Приложение № 2 - Структурни фондове на Европейски съюз за периода 2007-2013 г. – цели и приоритети.....	67

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Общинският план за развитие на община Генерал Тошево обхваща периода 2007-2013 г. и е разработен на основание чл. 14 от Закона за регионалното развитие /обн., ДВ, бр. 14 от 20.02.2004 г./.

Планът определя стратегията за развитие на общината в посочения период, съдържаща средносрочните цели и приоритетите за развитието на общината, както и финансовите ресурси за реализация на проектите за този период. Общинския план за развитие на Генерал Тошево 2007-2013 г. е естествено продължение на "Стратегия за устойчиво развитие 2000-2006 г."

Планът представлява средство за мобилизиране на усилията на общинското ръководство и всички заинтересовани страни в общината за постигане на целите на това развитие, като по този начин превърне стратегическото планиране в основен действащ инструмент за развитие на град Генерал Тошево.

Основните задачи, които си поставяме в него, са:

- Да дефинира стратегия за интегрирано местно развитие на общината, съответстваща на рамката на регионалната политика, определена с Националната стратегия за регионално развитие и конкретизирана по отношение на област Добрич с Областната стратегия за развитие;
- Да отчете принципите на устойчивото развитие като основни по отношение на бъдещото развитие и превръщането на община Генерал Тошево в атрактивно място за живот и бизнес;
- Да определи ключовите области на развитието, както и най-подходящите територии за насочване на инвестициите, където в кратки срокове може да се постигне значителен резултат /добавена стойност/, както по отношение развитието на общината, така и по отношение на района като цяло;
- Да определи проектите, които са от общ интерес и за съседни общини - Добрич-град, Добрич-селска, Крушари, Шабла;
- Да мобилизира финансовите ресурси, както в публичния, така и в частния сектор за реализация на целите и приоритетите на плана;
- Да опише системата за управление на плана - ролята и функциите на административните звена в общинската администрация в тази връзка и да оцени необходимостта от изграждане на нов административен капацитет;
- Да определи как ще функционира системата за наблюдение на изпълнението на плана, както и структурите, които ще изпълняват функции, свързани с наблюдението, оценката и контрола, за да се осигури ефективно и прозрачно управление и ефикасно разходване на ресурсите за реализацията му;
- Да отчете интересите и ролята на партньорите, като ги привлече пряко в процеса на разработването на Общинския план за развитие и Програмата за реализацията му, а след това и в неговото прилагане.

При разработването на Общинския план за развитие на община Генерал Тошево са отчетени стратегическите цели и свързаните с тях приоритети за развитието на районите за планиране на страната в периода 2005-2015 г., съдържащи се в Националната стратегия за регионално развитие.

Отчетени са новите цели на европейската политика за социално-икономическо и териториално сближаване за периода 2007-2013 г., както и

предвижданията в проектите на регламентите за структурните фондове на ЕС за същия период.

Общинският план за развитие на община Генерал Тошево за периода 2007-2013 г. е разработен с консултантската помощ на Агенцията за регионално икономическо развитие и инвестиции - Добрич. В процеса на изготвяне на плана бяха проведени работни срещи с компетентните структури в общинската администрация, общински съветници, представители на неправителствения сектор и бизнеса, териториалното статистическо бюро, дирекция «Бюро по труда» и други заинтересовани страни.

При подготовката на Общинския план за развитие 2007-2013 г. са отчетени предвижданията относно развитието на общината, отразени в актуализирания общински план за развитие на община Генерал Тошево за периода 2005-2006 г..

Планът осигурява преход в развитието на общината от предходния планов период – 2000-2006, стъпвайки върху постигнатото и осигурявайки приемственост. Това ще позволи общинската администрация и другите заинтересовани страни да работят върху подготовката на проекти, с които общината да кандидатства още със стартирането на новия планов период.

Планът е фокусиран върху следните ключови области:

- икономическата сфера -с акцент върху възможностите на МСП за икономически растеж, намаляване на бедността, създаване на заетост и ефективно използване на наличните природни и човешки ресурси;
- селското стопанство като приоритетен отрасъл;
- социална сфера – образование, здравеопазване, култура;
- екология и околна среда;
- техническа инфраструктура;
- общински бюджет.

Изготвен е актуален икономически и социален анализ за проблемите и тенденциите в развитието на общината в последните 2-3 години, който заедно с матрицата на силните, слабите страни, възможностите и заплахите послужи за определяне и мотивиране на стратегическите цели и приоритети за развитие на общината в периода 2007-2013 г.

В периода 2007-2013 г. върху развитието на общината ще влияят разнообразни **вътрешни и външни фактори**:

- Развитието на местната и регионалната инфраструктура, осигуряваща интегрирането на общината в европейската транспортна, енергопреносна и комуникационна мрежа, както и подобряването на качеството на инфраструктурните услуги са определящи за превръщането на общината в атрактивно място за външните и вътрешни инвеститори;
- Темповете на икономическо развитие на общината в последните години са динамични, но все още не е постигнат устойчивият и успешен икономически модел, който да гарантира висока конкурентоспособност и пазарна стабилност, остават все още нерешени въпросите със заетостта и доходите на населението;
- По-нататъшното протичане на процеса на финансова децентрализация и нарастването на управленската самостоятелност на общината повишава необходимостта от обосноваване политика на развитие и мобилизация на материалните и финансови ресурси на общината за постигане на възпроизвеждащ социален и икономически ефект, както и по-добро качество на публичните услуги;

- Членството на страната в ЕС от 1 януари 2007 г. поставя общината пред необходимостта да приведе икономическите дейности, осъществявани на територията ѝ, в съответствие с европейските стандарти и изисквания по отношение качество и себестойност на произведената продукция, организацията на работата и въздействието върху околната среда, за да се гарантира конкурентноспособност и устойчивост на функционирането на производствения сектор в условията на единния пазар на ЕС;
- Отчитайки целите на Лисабонската стратегия, от важно значение за успешното местно икономическо развитие е развитието на иновациите и технологичното обновяване на МСП, което дава шанс за по-добри пазарни позиции в рамките на ЕС;
- Нарастваща динамика на процесите, свързани с предстоящото присъединяване на страната към Европейския съюз, което от една страна предполага привеждане на икономическите, хуманитарните и административни дейности към новите по-високи критерии и изисквания, и от друга - максимално пълноценно използване на благоприятната инвестиционна обстановка за разработване и ускорено реализиране на проекти с висока инфраструктурна, стопанска и социална значимост;
- Най-вероятният резултат от глобализацията ще е един интегриран и взаимозависим свят, с по-малко бариери пред придвижването на хора, капитали и стоки. Това ще добави нови възможности, но също и заплахи и като цяло може да има позитивен ефект върху човешкото развитие, но може да изостри икономическата несправедливост.

Степента на влияние на тези фактори върху развитието на общината, както и появата на нови, следва да се отчита при ежегодния мониторинг върху изпълнението на общинския план за развитие / ОПР/ , като се внасят корекции в предвидените мерки. Това ще позволи да се минимизират влиянията, които биха могли да отклонят общината от начертания път на развитие и умело да се управляват наличните ресурси.

Като средносрочен документ, насочен към следващите 7 години, планът съдържа елементи на несигурност. Те са свързани не само с промени в макросредата, но и с подготвеността на човешкия фактор по вертикалата на администрацията.

Като цяло, приемайки своя общински план, Община Генерал Тошево начертава пътя, който ще увеличава положителното влияние на силните страни и открилите се възможности, ще минимизира слабостите и рисковете за своето развитие и ще води към успешно реализиране на визията:

**Генерал Тошево –
интегрирана в рамките на Еврорегион Добруджа община,
с модерно и екологосъобразно земеделие и
развита хранително-вкусова промишленост,
място, където живеят и се трудят
спокойни и гостоприемни хора.**

2. АНАЛИЗ НА СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКОТО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ГЕНЕРАЛ ТОШЕВО

2.1. Обща характеристика на община Генерал Тошево

2.1.1. Географско разположение

Община Генерал Тошево е втората по големина в рамките на Област Добрич. Разположена е в Североизточната част на Република България и попада в Североизточния район за планиране (СИРП) с център град Варна, съгласно Закона за регионалното развитие. Територията ѝ е 982,238 кв.км., което представлява 20,81 % от територията на област Добрич и 4,92 % от Североизточния район за планиране. Граничи с Република Румъния, общините Добрич, Каварна, Шабла, Балчик и Крушари.

Състои се от 41 населени места, от които 1 град и 40 села, с население от 18745 души, представляващо 8,99 % от населението на областта и 1,46 % от населението на СИРП. Населението е съсредоточено в общинския център - 8 519 жители /45,45 % от населението на общината/ и средна гъстота на населението за общината 19,08 д/кв.км. Общината разполага с природен, икономически и човешки ресурс, благоприятен биоклиматичен потенциал, високопродуктивни обработваеми земи и мрежа от защитени територии, но е бедна на подземни богатства.

Община Генерал Тошево е с периферно местоположение – намира се в пограничен район, относително встрани от крупни индустриални агломерации, което я прави в известна степен изолирана и с намалени възможности за развитие по отношение на връзки и приобщаване към важни индустриални центрове.

Съгласно Закона за регионално развитие тя е класифицирана като изостанал селски и граничен район. Тази особеност, наред с изключително благоприятното съчетание на природно-климатичните условия в общината и дейността на най-големия в Източна Европа "Добруджански земеделски институт", са реална възможност за привличане на средства от структурни фондове за внедряване на наукоемки технологии за развитие на селското стопанство като приоритетен отрасъл в Общината.

След приемането на България като равноправна страна –членка на ЕС се открива нова възможност за развитието на общината и за преодоляване на нейната изолираност. Тази възможност е свързана с отпадането на границата с Румъния и реализирането на принципите за свободно движение на хора, стоки и капитали, както и с подкрепата, която Европа предоставя за намаляване на различията в граничните райони и за развитие на Еврорегионите.

2.2. Оценка на природния потенциал като фактор за развитие

2.2.1. Природно-климатични дадености и ресурси.

Общината се характеризира с добри природни дадености и ресурси – равнинен релеф, предполагащ развитието на модерно земеделие, значителни площи обработваема земя, разнообразни горски ресурси, защитени територии, микроязовир.

Климатът в Общината е умереноконтинентален.

Плодородните черноземни почви допълнително благоприятстват развитието на земеделието.

Земеделските територии в общината заемат 854 119 дка - 86,96 % от общата площ, като от тях обработваемите земеделски площи са 795 292 дка.

Територия по вид	Община Генерал Тошево, в дка	%-тен дял	%-тен дял към Област Добрич	%-тен дял към Североизточен район за планиране
Земеделска	854 119	86,96 %	22,53 %	6,20 %
в т.ч.:				
- обработваема	795 292	80,97 %	23,08 %	6,69 %
- поливна	0	-	-	-
Горска	70 412	7,17 %	12,15 %	1,57 %
Населени места - урбанизирана	45 427	4,62 %	17,63 %	4,19 %
Водни	362	0,04 %	2,68 %	0,15 %
За добив на полезни изкопаеми	6 479	0,66 %	16,15 %	2,56 %
За транспорт и инфраструктура	5 439	0,55 %	14,50 %	3,76 %
ОБЩО	982 238	100 %	20,81 %	4,92 %

Тези ресурси предполагат използването им за развитието на общината, насочено към:

- земеделие;
- дървообработване;
- билкопроизводство;
- екологично ориентирани дейности и др.

Територията на общината е бедна на водни ресурси. Това налага икономично използване на наличните води и активно търсене на възможности за използването на алтернативни водоизточници.

Общината има потенциал за развитие на ловен, културен и селски туризъм. Маркетинговият подход към този потенциал е реална предпоставка за постигането на добър икономически растеж на района и усилията на местните власти следва да бъдат насочени към паралелното развитие на туризма с останалите сектори на икономиката.

2.2.2. Историческо и културно наследство

Първите исторически сведения за общинския център Генерал Тошево датират от 1573 год. в списъците на джелепкешаните. Там селището е упоменато с името Касъм. Същевременно са открити находки, датирани още от времето на трако-римската епоха. На територията на общината са съществували и няколко римски крепости. Откритите археологически находки говорят за богата история на Общината: при с. Горица е намерена каменна брадва-чук с отвор за дръжка от каменно-медната епоха /VI-IV/ в.пр.н.е/.

При с. Спасово са открили останки от гетски селища. Също край Спасово при голямата могила е открито кръгло, каменно /вероятно култово/ тракийско съоръжение, свързано с вярата на траките и с издигането на слънцето в култ. От времето на гетите датират и други находки, като амфори с печати и др.

При с. Красен е открита колона и фрагмент от паметник с гръцки надпис и уникална слонова кост, която свидетелства за съхранението на вярата в тракийското божество Хероса и е шедевър на античното изкуство. Уникатът е намерен при строеж на ледница. Заедно с него е разкрита трако-римска керамика. Това е основанието да се счита, че при Красен е имало селище от римската епоха.

В района на Преселенци, където се е намирала голяма римска крепост, е намерена фрагментирана тракийска мраморна оброчна плочка и бронзова статуетка на Херакъл.

В местността Юртлука край Люляково е открита оброчна плочка на Херакъл, изработена от дребнозърнест мрамор с четвъртита форма. Въз основа на стиловите белези се предполага тя да датира от края на VII-VI в.пр.н.е.

В училището в с. Красен, построено през 1865 година, е работил големият майстор на българския разказ, писателят Йордан Йовков. В същото село се намира и Филипвата кръчма – безспорен източник на творчески идеи и колоритни Йовкови прототипи. Магията на добруджанската равнина, красотата и душевността на селянина, вплел съдбата си в нея, са извор на вдъхновение за Йовков. Не случайно в герба на общината е вплетен един от символите в неговото творчество – бялата лястовица.

Онагледяването и преръщането на Йовковото наследство в привлекателна атракция могат да станат една от визитните картички на общината при реализирането на бъдеща програма за привличане на туристи – наши и чужди, предвид и близостта на курортите от северното ни черноморско крайбрежие, където всяка година пребивават над 500 000 летовници.

В с. Дъбовик има защитена територия с вековни дъбове. Намира се в близост до родната къща на Дора Габе. В сградата на читалището има Мемориална експозиция “Дора Габе”, съдържаща фотографии и лични вещи на поетесата.

Този потенциал следва да бъде популяризиран, да се включи в маршрути на територията на Добричка област, като с обединени усилия на културни институти, местни власти и туроператори се създадат предпоставки за формирането и успешното маркетинг на Добруджански туристически продукти.

2.3. Анализ на процесите и тенденциите в икономическото развитие на община Генерал Тошево.

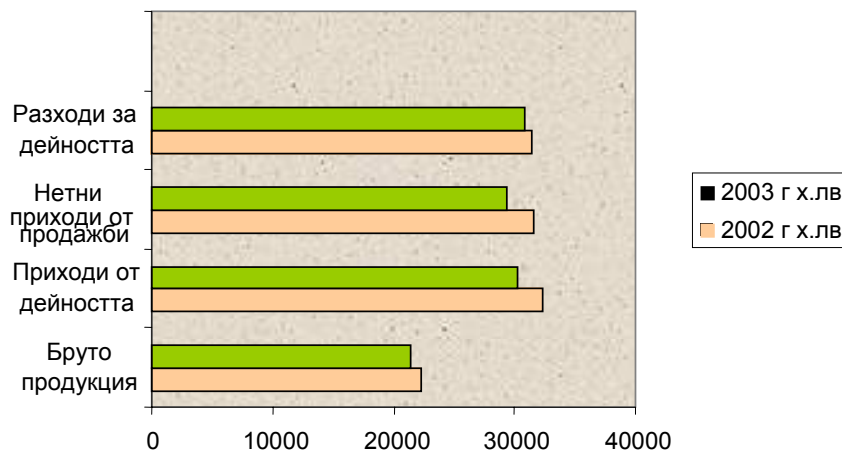
2.3.1. Ниво и темп на икономически растеж.

В последните години икономическото развитие на община Генерал Тошево е интензивно, независимо от протичащите процеси на реструктуриране на икономиката. Броят на стопанските единици в нефинансовия сектор за периода 2002-2003 г. е намалял с 35 броя, съответстващи на 10,74 %.

№	Наименование	2002 г., бр.			2003 г., бр.			Община Генерал Тошево % изменение - 2003 г./2002 г.
		Община Генерал Тошево	Област Добрич	Отн. дял Община/ Област	Община Генерал Тошево	Област Добрич	Отн. дял Община/ Област	
1	Микро - до 10 заети	297	2 900	10,24 %	253	3 040	8,32 %	- 14,81 %
2	Малки - от 11 до 50 заети	29	342	8,48 %	38	402	9,45 %	+ 31,03 %
	Общо	326	3 323	9,81 %	291	3 529	8,25 %	- 10,74 %

Основните показатели на стопанските единици /нефинансов сектор/ за периода 2001-2003 година е, както следва:

№	Наименование	2001 г., в хил. лв.			2002 г., в хил. лв.			2003 г., в хил. лв.			Община Генерал Тошево % изменение - 2003 г./2001 г.
		Община Генерал Тошево	Област Добрич	Отн. дял Община/ Област	Община Генерал Тошево	Област Добрич	Отн. дял Община/ Област	Община Генерал Тошево	Област Добрич	Отн. дял Община/ Област	
1	Бруто продукция	15 093	543 554	2,78 %	22 275	611 678	3,64 %	21 476	640 018	3,36 %	+ 42,29 %
2	Приходи от дейността	27 121	850 951	3,19 %	32 275	951 719	3,39 %	30 314	1 007 048	3,01 %	+ 11,77 %
3	Нетни приходи от продажби	23 827	783 875	3,04 %	31 541	916 543	3,44 %	29 346	973 933	3,01 %	+ 23,16 %
4	Разходи за дейността	29 159	811 142	3,59 %	31 431	902 017	3,48 %	30 879	976 703	3,16 %	+ 5,90 %

За периода 2001-2003 г. произведената продукция, реализираните нетни приходи от продажби на продукцията, стоки и услуги от дружествата на територията на Община Генерал Тошево са с тенденция на постепенно увеличаване. През 2003 г. генерираните нетни приходи от продажби от всички фирми в общината спрямо 2001 г. отчитат нарастване с 23,16 %. Трябва да се отбележи факта, че спрямо 2002 г. е отчетен спад от 6,96 %.

2.3.2. Качествени характеристики на общинската икономика.

Структурата на местната икономика се определя от селското стопанство, като приоритетно място заема земеделието с насоченост към производство на основните земеделски култури – пшеница, царевица и слънчоглед. В последните години поради климатична и пазарна обусловеност съотношението на пролетници и есенници е 2:1 /две към едно/. Място намират и нови агрокултури - разширява се производството на лавандула, кореандър. Развива се семепроизводство на пшеница и царевица. Забелязва се слаба тенденция към разчупване на рамката на монокултурното селското стопанство.

Другият подотрасъл в селското стопанство – животновъдството е засегнат в най-голяма степен от структурните реформи. То бе поставено в пряка зависимост от производствените програми на преработвателните фирми.

В момента животновъдната продукция в общината се осигурява от частния сектор. Несигурният пазар на продуктите от животински произход, недостатъчният контрол върху вноса на тези продукти, нелоялната конкуренция и ниските изкупни цени сериозно задържат развитието му в общината. Високата цена на фуражите, липсващият или амортизиран сграден фонд, отсъствието на последователна и дългосрочна политика на съгласувани действия между растениевъдство, животновъдство и преработваща индустрия са важни рестриктивни фактори.

През последните години е проявен значителен интерес към отглеждането на пчелни семейства – регистрирани са 63 000 пчелни семейства за общината, но проблем остава реализацията на пчелните продукти.

Селското стопанство е гъвкаво и реагира адекватно на променящите се потребности на пазара. При използването на специфичните дадености от почви и климат, от екологично чиста околна среда, съчетани с богат производствен опит, то произвежда продукция, която се преработва на място в областта до висококачествени конкурентноспособни продукти, ориентирани към местния и външния пазар. Подобряването на директната връзка – производители – пазар е една от мерките, постигането на която би допринесла за преодоляване на ценовите зависимости от пазарни посредници. Към момента в общината няма регистрирани обединения на производители, които да се възползват от насърчителната мярка по програма САПАРД, финансираща действия, свързани с пазарната реализация на селскостопанска продукция.

Приоритетното развитие на селското стопанство ще осигури растеж в икономиката на община Генерал Тошево, а ускоряването на действията за постигането на целите ще доведат до по-бързото нарастване на заетостта и доходите на населението. Показател за интензивното развитие на селското стопанство в Общината са и усвоените средства от земеделските структури по Програма САПАРД – 16 млн. лева и тези от фонд “Земеделие”.

Промишлеността е слабо представена от малки и средни предприятия в преработвателната индустрия, с малки възможности за разрастване и откриване на нови работни места.

Високият ръст на безработица и отрицателният демографски прираст разколебават възможностите за устойчивост и развитие.

Основните сектори, характеризиращи промишлеността, са съсредоточени в центъра на общината. В отраслов разрез може да се изтъкне, че в различна степен са развити хранително-вкусовата промишленост, дървообработването, производството на строителни материали, електродомакински уреди и металообработване, семейните фирми в шивашката промишленост, обувното производство на ишлеме. Микро- и малките предприятия са предимно в сферата на услугите и тяхната роля в реалния икономически живот постепенно нараства. Процесите на реструктуриране на икономиката, съпроводени с масови съкращения, затихват. Паралелно с това се забелязва овладяване или увеличаване на заетостта в отделни отрасли и дейности, което е свързано с икономическа активност и успешно прилагане на програми, насърчаващи наемането на работна сила. Увеличава се делът на заетите в частния сектор, а тези в обществените намаляват.

2.3.3. Място на Община Генерал Тошево в икономическата структура на област Добрич.

Водещият икономически център в областта е град Добрич. Той има доминираща роля за развитието на източната част на Североизточния район за планиране и би могъл да формира район за икономически растеж, създавайки условия за междуобщинско коопериране.

Община Генерал Тошево – респективно град Генерал Тошево като икономически център се определя като развиващ се, с нееднородна, все още реструктурираща се икономическа структура. Общинската икономика има силно изразен сезонен характер и ограничени възможности за създаване на работни места, инвестиционната активност е слаба, икономическата среда продължава да е нестабилна, качеството на човешкия ресурс е влошено, нивото на активност в определени сектори не е възстановено.

Един от шансовете в развитието на общината е свързан с реализирането на партньорства в разработването и осъществяването на съвместни проекти, които обхващат територията на няколко общини, а от резултатите им се ползват повече бенефициенти. Този принцип се насърчава от ЕС при финансирането на проекти. За тази цел е наложително създаването на механизми и организация за идентифициране и решаване на общи проблеми, както и инструментариум за съвместно съфинансиране.

По време на разработването на ОПР бяха проведени 2 междуобщински срещи с опит за междуобщинско коопериране още на ниво планиране. В обсъжданията бяха определени възможностите за интегрирано развитие на общините от Добричка област в сфери като икономическо развитие, туризъм, услуги, инфраструктура, образование, здравеопазване, наука, изграждане на административен капацитет.

Географското положение на Генерал Тошево предполага също разширяване на съществуващите и развитие на нови икономически връзки със съседните български общини, както и в посока на трансграничното сътрудничество с Мангалия.

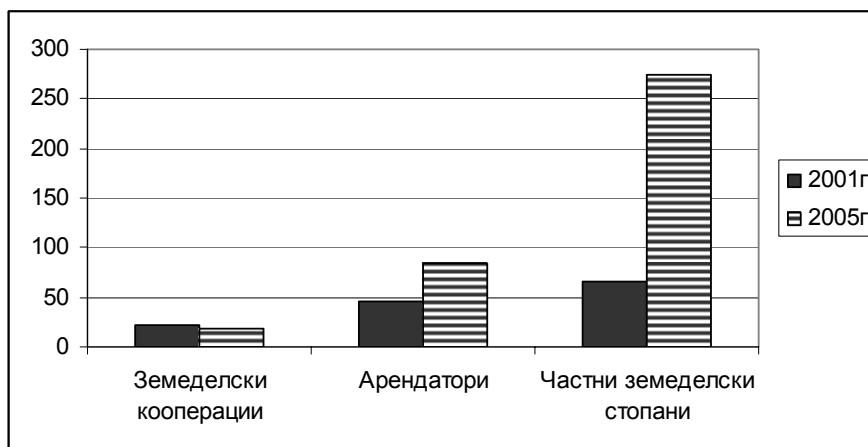
2.3.4. Характеристика на развитието на основните икономически сектори.

2.3.4.1. Аграрен.

Селското стопанство е застъпено във всички селища на общината и има важна роля за цялостното ѝ развитие. Независимо от значителното намаляване на произведената продукция през 90-те години на ХХ-ти век, отрасълът остава основен източник на доходи в селата и база за хранително-вкусовата промишленост в града. Както в национален мащаб, селското стопанство се развива без или с незначително научно обслужване.

Селското стопанство на общината се развива в общо 378 стопански структури. Абсолютно преобладаващият дял /275 бр. - 73 %/ са личните натурални стопанства /частни земеделски стопани/. Повечето кооперации са финансово нестабилни. Отворената ниша е запълнена от преходната форма "арендатори". Голяма част от тях са външни за общината фирми и не допринасят за приходите ѝ.

Земеделски структури	2001 г.	2005 г.	% разлика
Земеделски кооперации	22 бр.	18 бр.	- 18,18 %
Арендатори	45 бр.	85 бр.	+ 88,89 %
Частни земеделски стопани	65 бр.	275 бр.	+323 %
Общо	132 бр.	378 бр.	+ 186 %

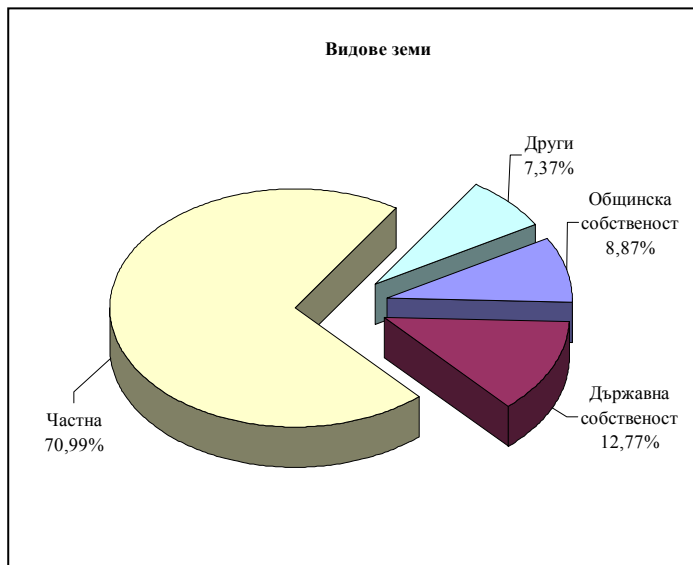
По обхват площите обработваема земя в Общината са, както следва:

Земеделски структури	2005 г.	% дял
Земеделски кооперации	96 000 дка	12 %
Арендатори	669 700 дка	85 %
Частни земеделски стопани	21 300 дка	3 %
Общо	787 000 дка	100 %

Площите земеделски земи на територията на общината по видове собственост са разпределени по следния начин:

Видове земи	2005 г.	% дял
Общинска собственост	87 137 дка	8,87 %
в т.ч.: - публична общинска	59 542 дка	
- частна общинска	16 037 дка	
- стопанисвана от общината	5 760 дка	
- други	5 798 дка	
Държавна собственост	125 399 дка	12,77 %
Частна	697 296 дка	70,99 %
Други	72 406 дка	7,37 % %
Всичко	982 238 дка	100 %

Складовите бази се представляват от Държавен резерв, "Арис - импорт - експорт" и "Ролес" АД с лицензиран публичен склад, "АГРИ-СС" ООД.

Растениевъдството е главен селскостопански подотрасъл за общината. Природно-климатичните условия в региона и дейността на Добруджанския земеделски институт благоприятстват производството главно на зърнено-житни, технически и фуражни култури.

Предимно монокултурния характер на растениевъдството създава рискове пред селскостопанските производители. Разнообразяването на културите, насърчаването на млади фермери, както и необходимостта от по-категорично навлизане на научните изследвания в развитието на аграрния сектор са пътища за неговото устойчиво развитие.

Общината е с традиции в лозарството и овощарството. Опитът на населението също е предпоставка за отглеждането на трайни насаждения, но състоянието им е критично. Липсата на техника за обработване, скъпите услуги и високите цени на растително-защитните препарати доведоха до ликвидиране на голяма част от лозята и почти пълно ликвидиране на овощните насаждения, но от 2004 г. се наблюдава интерес и леко съживяване на овощарството и етерично-маслените култури.

Животновъдството в общината се развива главно в личното стопанство, причина за което е високата безработица в региона и установените традиции. От район със силно развито овцевъдство и говедовъдство, през последните години се наблюдава пренасочване към птицевъдство, свиневъдство и пчеларство, причина за което е търсенето на свободни пазарни ниши в пазара на животинска продукция и изкупните цени. Високите производствени разходи и ниските изкупни цени на животинската продукция са причина за отлив от този отрасъл на земеделските кооперации и големите агрофирми през последните години и преминаването му към частни стопани и по-малки семейни ферми или фирми, занимаващи се с угояване и търговия на животни. Това извежда на преден план като перспективи създаването и

развитието на семейни ферми с достатъчно брой животни, закупуване на елитни животни за подобряване на породния състав, механизирани на процесите на отглеждане.

Сериозна слабост в отрасъла селско стопанство е недостатъчното обединяване на стопаните в асоциации и сдружения, които да защитават техните интереси пред държавни институции и международни организации. Ангажиментите на общината би следвало да се насочат към информационното осигуряване и подпомагане на земеделските структури, тяхното представяне на провежданите форуми, подпомагане повишаването на знанията и уменията при прилагане на местното и европейско законодателство, както и на нови технологии и техника.

2.3.4.2. Индустрия.

Хранително-вкусовата промишленост, производството на електродомакински уреди, дървообработването, шивашка промишленост, обувното производство и производството на строителни материали определят структурата на икономиката.

Развитото селско стопанство обуславя развитието и на хранително-вкусовата промишленост. Развива се главно хлебопроизводство, мелничарство, производство на месни и рибни консерви, зърнени храни в региона.

Перспективите за развитие на този отрасъл на икономиката са свързани с навлизането на нови инвестиции за технологично обновление и подобряване качеството на произвежданата продукция, професионален маркетинг, изграждането на борси за регулиране на цените и качество на изходните суровини.

Добри условия и перспективи има пред развитието на производството на строителни материали, домакински ел. уреди.

Насоките за развитие на икономиката в общината следва да се насочат преди всичко към:

- Създаване на модерна суровинна база, гарантираща ускорено и устойчиво развитие на земеделието, хранително-вкусовата промишленост и преработвателната индустрия;
- Тясна връзка с научни институти и университети за внедряване на иновации и нови технологии;
- Мотивиране повишаването на качеството и конкурентноспособността на човешкия ресурс;
- Установяване на директни и високоефективни връзки между производители и преработватели;

Потенциалът, с който разполагаме, е свързан с опита на местните специалисти; наличието на удобни транспортни връзки с всички краища на страната; сравнително добра налична складова база; изградени товаро-разтоварища, ж.п. връзка Добрич-Равнец-Кардам-Констанца и ГКПП Йовково.

Има много добра обезпеченост от местни суровини в областта на преработвателната промишленост на зърнени култури и екогорива.

Резервът в оранжерийното производство на базата на отопление с природен газ следва да бъде също развит.

В общината преобладава частната и кооперативна собственост. Инвеститорите са предимно български. Фирмите са в основната си част микро и малки – до 50 души. Стабилното развитие все още не е част от тяхната характеристика. Този сектор има необходимост от подкрепа – държавна и общинска, тъй като, макар и изключително гъвкав към пазара, той не разполага с ресурс за добро информационно, маркетингово и развойно осигуряване. Необходими са мерки

в посока на насърчаване на предприемачеството и създаване на бизнес-инкубатори, информационни и консултантски звена, окрупняване на съществуващите структури в клъстери, повишаване на управленческите умения и квалификацията на персонала, както и мерки за привличане на инвеститори, за да се увеличи потенциала на общинската икономика. Друга възможност е свързана с експортната ѝ насоченост, която преминава през мерки за повишаване качеството на продуктите и пласирането им на чужди пазари.

В техническото оборудване и технологиите в съществуващите предприятия от общината се наблюдава тенденция към разширяване на производствените мощности, автоматизиране на производствените процеси и обогатяване на асортимента на продукцията. Такова е положението както в земеделието, така и в промишлеността /дървообработването, производството на домакински уреди, хранително-вкусовата промишленост и др./. В резултат на това, макар и бавно, се повишава конкурентоспособността им.

2.3.4.3. Услуги.

Търговската дейност на територията на общината се изразява предимно в търговия на дребно. От посочената справка за регистрираните търговски обекти в периода 2001 – 2004 г. се наблюдава тенденция към увеличаване, макар и слабо, на търговията на дребно, спрямо другите предлагани услуги.

Година	Магазини за хр.стоки	Магазини за пром.стоки	Заведения за общ.хранене	Ателиета	Хотели
2001	74	56	71	8	2
2002	144	79	111	12	3
2003	166	94	119	15	-
2004	170	108	126	17	4

В общината се предлагат основни типове услуги, обединени най-общо в групите: финансови, компютърни и интернет, занаятчийски, ремонтни, битови, заведения за обществено хранене. Наблюдава трайна тенденция на запазване и стабилизиране в този сектор.

Развитието на услугите е в посока на задоволяване потребностите на пазара и създаване на заетост. С приоритет е обезпечаването на населението с комуникационни услуги и възможността за интернет-връзка, обслужваща територията на общината и различните възрастови групи. Това е и съвременен начин за преодоляване на изолираността.

Другите основни отрасли на икономиката като транспорт и туризъм са слабо застъпени и предполагат перспективи за развитие.

2.3.5. Общински бюджет

Финансовите ресурси на Община Генерал Тошево за периода 2003-2004 г. варират. Причина за това са множеството промени, свързани с измененията в нормативната уредба и различния механизъм за определяне на субсидията. В бюджета на Община Генерал Тошево за 2004 г. като цяло се наблюдават много положителни тенденции в сравнение на същите показатели за 2003 г.

Общият размер на бюджета към 31.12.2003 г. е 5 010 602 лв., а към 31.12.2004 г. – 5 924 032 лв. или налице е увеличение в размер на 913 430 лв. /18,23 %/. През 2003 г. бюджетът се дели на делегирани от държавата дейности в размер на 3 521 675 лв. и местни дейности – 1 488 927 лв., т.е. съотношението е 70:30 в полза на държавните дейности.

За 2004 г. бюджетът на делегираните от държавата дейности е 3 727 401 лв. и на местните дейности – 2 196 631 лв. Наблюдава се увеличение в абсолютните стойности съответно 205 726 лв. за държавни и 707 704 лв. за местни дейности, а процентът на държавните спрямо дейностите местна отговорност намалява на 63 %. Тази тенденция, ако се запази през следващите периоди, е изключително положителна и говори за нарастващата самостоятелност и независимост на общината.

Приходите на общината от републиканския бюджет през 2003 и 2004 г. имат следните стойности:

	2003 г., в лв.	2004 г., в лв.	% разлика
Преотстъпен данък	1 146 346	1 394 800.	+ 21,67 %
Обща доп. субсидия	1 884 829	1 594 957	- 15,38 %
Обща изр. субсидия	70 323	543 562	+ 673 %
Целеви трансф. За КР	485 000	213 390	- 56 %

В горепосочените стойности отново ясно се откроява тенденцията за децентрализация на републиканския бюджет и увеличаване компетенциите и отговорностите на местните бюджети.

В детайли капиталовите разходи, извършени през анализирани години, според източника на финансирането си за 2003 г. и 2004 г. изглеждат по следния начин:

	2003 г., в лв.	2004 г., в лв.	% разлика
Републикански бюджет	485 000	213 390	- 56 %
Собствени средства	-	139 016	-
МОСВ	287 000	252 781	- 12 %
КЗНБАК	189 035	328 621	+ 74 %
МРРБ	140 000	520 000	+ 271 %
СИФ	204 000	-	-
Всичко	1 305 035	1 453 808	+ 11,4 %

Основните пера, по които се наблюдава преизпълнение на местните приходи в общинския бюджет за 2004 г. са приходите от наем на земя, които са в размер на 262 630 лв. и се изпълняват 126,26 % - това е и най-голямото перо в местните неданъчни приходи; приходи от наеми на имущество – 49 651 лв – изпълняват се 131,01 %; приходи от продажба на общински стоки и услуги 10 178 лв. – изпълнение 169,63 %; приходи от продажба на дълготрайни активи – 43 441 лв. – изпълнение 160,89 %. За сравнение през 2003 г. се наблюдава само преизпълнение на приходите от наем на земя и то със значително по-малък процент – 111,42 %. На всички тези положителни промени през 2004 г. се дължи и нарастването на относителния дял на местните дейности в бюджета на общината.

Гореописаните стойностни величини, както и увеличението на общинския бюджет за 2004 г. спрямо 2003 г. като цяло намират основно практическо отражение в увеличаване на извършените разходи в сферата на образованието, здравеопазването, културата, поддържане чистотата и облагородяване на териториите, а така също и за изграждане и ремонт на инфраструктурни обекти.

В сферата на местните приходи влияние оказва извършената в нормативната уредба промяна във връзка с отменения пътен данък и въвеждането на винетната система за републиканската пътна мрежа. Това отнема част от общинските приходи. Към настоящия момент на основание Закона за общинските бюджети държавата компенсират отчасти промяната с отпускането на допълнителни средства за местните дейности, но в период на несигурна политическа среда, общините не могат да разчитат в своите дългосрочни планове на този приход.

Бюджетната 2003 г. приключва с преходен остатък по банковите сметки на общината, възлизащ на 32 695 лв., а в края на 2004 г. преходният остатък за 2005 г. е 205 048 лв. Финансовите средства, налични по банковите сметки в края на 2004 г., позволяват през 2005 г. да бъдат извършени разходи за материално стимулиране на служителите и увеличаване на разходите по инвестиционната програма на общината.

Тази относителна финансова стабилност и липсата на задължения към държавни и обществени фондове на Общината дава възможност тя да кандидатства с конкретни проекти по съответните финансови инструменти на ЕС – инициативи, програми и др. Освен това тя ще позволи и осигуряването на съфинансиране на проектите, посочени в индикативната финансова таблица за плановия период.

2.4. Човешки ресурси

2.4.1. Население

По официални данни на служба "ГРОН" населението на Община Генерал Тошево по постоянен адрес в края на 2004 година е 20 569 души, а по настоящ адрес – 19 436 души. Съпоставено с данните от официалното преброяване на населението, жилищния фонд и земеделските стопанства през 2001 година, то бележи тенденция на спад в абсолютния брой. Като цяло за Североизточния район за планиране се наблюдава спад на населението.

Основните причини са отрицателния естествен прираст и вътрешната миграция.

Поддържането на стойностите на отрицателен естествен прираст е резултат от застаряването на населението и промените в репродуктивните му нагласи, като последните до голяма степен се дължат на ниския жизнен стандарт.

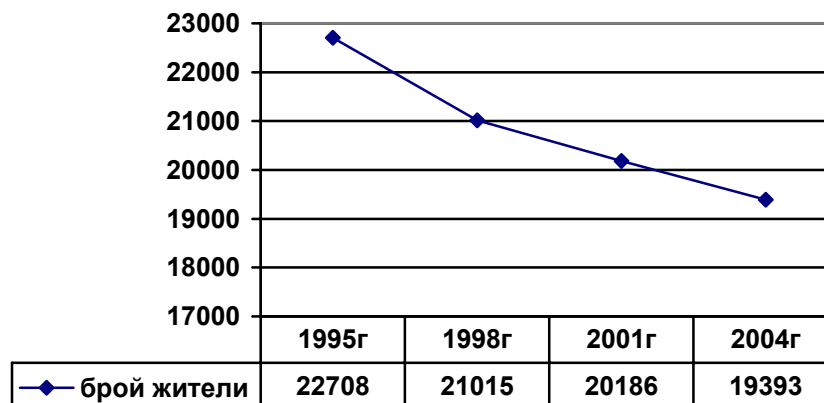
Основна причина за миграцията е липсата на професионална реализация на територията на общината и високата безработица.

Характерна особеност в общината е намаляването на раждаемостта сред българското население и увеличаването ѝ сред ромското население.

Влошена е възрастовата структура в селата на общината –тя е от регресивен тип: нарастват броят и делът на възрастното население и намаляват този на младите генерации. Силно завишен е делът на лицата в надтрудолюбна възраст, което показва застаряване на населението и влошени демографски показатели по отношение на възпроизводството му. Увеличава се делът на хората, търсещи услугите на мрежата за социална защита. Съществува тенденция на връщане на пенсионирани лица в селата за извършване на селскостопанска дейност в личните стопанства.

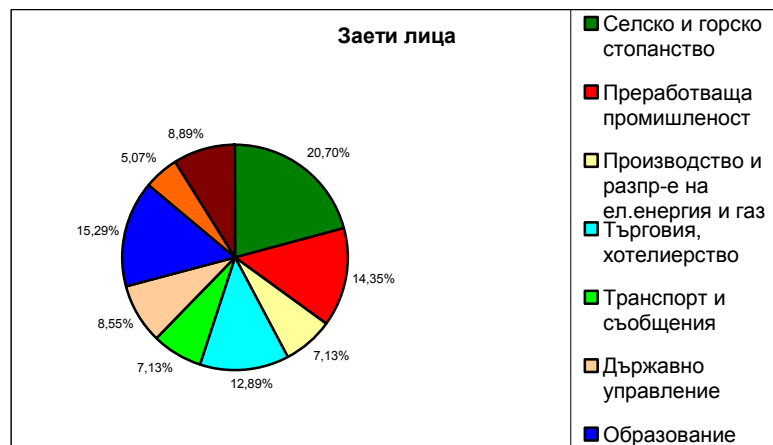
Общо за общината населението по настоящ адрес през периода 1995-2004 г. е, както следва:

По показател „възраст“ населението по настоящ адрес в Общината до 18 г. е 3085 души или 15,91 %, населението в трудоспособна възраст е 10 347 души или 53,35%, а населението в пенсионна възраст е 5961 души или 30,74%. Като цяло населението на Общината е застаряващо, раждаемостта е ниска, смъртността е висока, висок е процентът на изходяща миграция и емиграция.

2.4.2. Заетост и социална интеграция

Най-голям е броят на заетите в бюджетната сфера – 28.91 %, следвани от селско и горско стопанство – 20.70 %, преработвателна индустрия 14.35 % и търговия и хотелиерство – 12.89 %.

Доходите в общината са едни от най-ниските в областта. Това се дължи на високата безработица и е причина за ниската покупателна способност на населението. Другата причина е свързана с разлики в заплащането по полов признак, както и вертикална и хоризонтална сегрегация на пазара на труда. Необходими са мерки за осигуряване на равни възможности наред с тези, насърчаващи заетостта.

Висок е делът на доходи от домашното стопанство, като това особено важи за селата от общината. Разходите на домакинствата показват структура на качество на живот, насочено преди всичко към физическото оцеляване на населението.

Етническите малцинства съставляват около 17 % от населението, като най-голяма е групата на ромите. 90% от ромското население е безработно и получава помощи, чиито размери са недостатъчни, за да задоволят потребностите на многочленните семейства. С тази етническа група са свързани проблеми от най-различен характер - инфраструктурни и благоустройствени, образователни, здравни, екологични, социални, културни и др. Състоянието на местната икономика, ниската степен на образование, липсата на съответна квалификация още повече стеснява кръга от възможности за намиране на постоянна работа. Поради тези причини ромското население работи през летните месеци обща работа в селското стопанство като наемна работна ръка на частни селскостопански предприемачи и не придобива трайни трудови навици и умения.

За да се излезе от това положение, е необходимо да се предприемат мерки за общо повишаване културата на ромите във всички аспекти – изграждане на центрове в кварталите и по-големите села, населени с ромски малцинства, в които ромите да бъдат огромявани, да бъдат научени на здравни и хигиенни навици, а жените - как да се грижат за децата и домакинството. Трябва да се ограничи практиката децата да напускат училище, преди да са станали грамотни, да създават семейства и раждат на 12-13 години, защото това допълнително ограничава възможностите да придобият професионална квалификация.

Социалното подпомагане в Общината до 2002 година се характеризира с тенденция към увеличаване броя на подпомаганите лица (979 бр.). След включването на Общината в Националната програма “От социални помощи към осигуряване на заетост, за 2004 година вече се отчита реален спад на подпомаганите лица – 663 души, или с 316 по-малко спрямо 2002 г.

В края на 2004 г. и началото на 2005 г. броят на подпомаганите лица е 728. Увеличението е за сметка на намаления брой работни места по програмата “От социални помощи към осигуряване на заетост”. За ниският социален статус на населението в общината красноречиво говорят и цифрите на подпомаганите домакинства с твърди горива и ел. енергия – за 2003 г. съответно 2149 домакинства с твърди горива и 279 домакинства с ел. енергия; за 2004 г. съответно 1850 домакинства за твърди горива и 245 домакинства с ел. енергия.

2.4.3. Безработица

Икономически активното население в община Генерал Тошево в края на 2004 год. е 8233 души, или 42.45 % от общия брой население. Делът на заетите в частния сектор е 62%, като се установява тенденция към увеличаване на този дял.

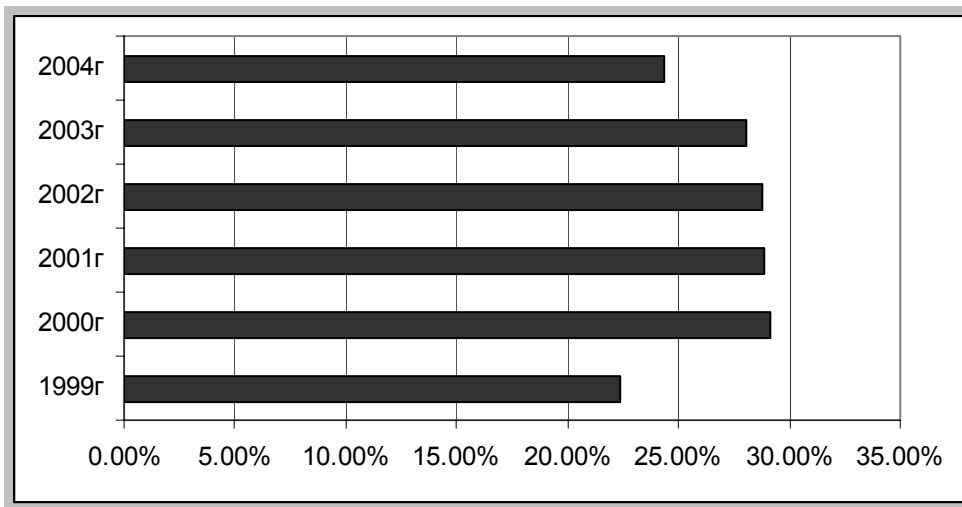
Структурата на заетостта по отрасли показва преобладаващ дял на лицата, заети в селското, горското стопанство и индустрията - 35.05 %, следвани от заетите в бюджетната сфера – 28.91 % и тези в сектор “Услуги” - 27.14 %.

Абсолютният брой на безработните лица в община Генерал Тошево към 31 декември 2004 г. е 2007 души и съставлява 1/4 от работоспособното население.

Динамиката на безработицата от 1999 г до 2004 г. е, както следва:

1999 г – 22.35 %	2002 г – 28.74 %
2000 г – 29.16 %	2003 г – 28.02 %
2001 г – 28.88 %	2004 г – 24.40 %

В разпределението на безработните лица по възраст преобладават тези от 30-44 г. – 668 души, или 33.3 % и до 30 години – 522 души, или 26 % от общия дял на безработните. Тук се установява трайна тенденция на висок относителен дял на млади безработни лица през последните години, които се обуславя до голяма степен от регистрираните лица от ромски произход.

Образователната структура на безработните лица се характеризира с най-висок относителен дял на регистрираните с основно и по-ниско образование, като броят им към 31.12.2004 г. е 1453 или 72.4 %. Тенденцията е към стабилно повишение.

Средно месечното равнище на безработица за 2004 г.е 24.88%. Средномесечният брой регистрирани в Дирекция “Бюро по труда” е 2048 души – 1039 жени и 1009 мъже.

Безспорно влияние върху равнището на безработицата оказва сравнително ниското образователно-квалификационно ниво на безработните. След направено проучване на нагласите и мотивацията за повишаване на квалификацията на безработните е констатирано отсъствие на такива. Липсата на заетост въпреки положените усилия за преквалификация оказва демотивиращо влияние върху желанието за допълнително образование в свободната работна ръка¹.

Освен действащите национални програми, Община Генерал Тошево и Дирекция “Бюро по труда” прилагат различни мерки за намаляване на безработицата. Предлагат се различни облекчения на работодателите при наемане на лица до 29 г., на сираци, на безработни с трайно намалена работоспособност, на безработни на непълно работно време и стажуване, на продължително безработни лица. Съществуват и мерки, насочени към самите безработни лица с право на парично обещетение, които могат да започнат самостоятелна стопанска дейност.

Създаването на заетост и превръщането на общината в привлекателна за квалифицирани специалисти е възможно само чрез реализирането на целенасочена политика, насочена към насърчаване на самонаемането, преференции за работодатели, както и предоставянето на социални придобивки, които могат да

¹ Източник – Институт за маркетинг и социални изследвания MBMD, “Изследване потенциала за икономическо развитие на Община Ген. Тошево”, 2004 г.

мотивират реализацията на кадри на територията на общината и да спрат трудовата емиграция.

2.4.4. Здравеопазване

В хода на сериозните обществено-икономически промени въпросите за подобряване на здравния и социален статус на населението придобиват особена значимост.

В демографското развитие на Общината и на страната в момента са налице редица неблагоприятни тенденции, обусловени от икономически, социални и здравни фактори:

- Тенденция към понижаване жизнения стандарт на населението;
- Тенденция към повишаване на смъртността;
- Тенденция към бавно увеличаване на раждаемостта;
- Тенденция към повишаване на детската смъртност;
- Тенденция към снижаване на средната продължителност на живота;
- “Застаряване” на нацията;
- Тенденция към увеличаване на заболяемостта от сърдечно-съдови заболявания;
- Тенденция към увеличаване броя на хората, нуждаещи се от социални услуги – самотни стари хора, лица с увреждания, деца в риск и други;
- Намаляване на относителния брой на гражданите, занимаващи се редовно с физкултура и спорт.

Ниският жизнен стандарт води до ниска покупателна способност спрямо различните медицински услуги, хранителните продукти и възможности за отдых и възстановяване. Особено сериозен е въпросът с липсата на рационално хранене – фактор, основен в комплекса от причини, свързани с болестите на обмяната и на сърдечно-съдовата система, както и с т.нар. болести на цивилизацията.

Има известно изоставане в някои сфери на медицинското обслужване на гражданите спрямо европейските стандарти – в лечението на усложненията на инфаркта и инсулта, в липсата на центрове за възстановяване дееспособността в следоперативния период на сърдечните операции и др.

В социалната сфера вече е очевидна необходимостта от преориентация на дейността от социално подпомагане към социални услуги на специфични обществени и възрастови групи, услуги, които са пряко насочени към най-уязвимите лица и помагат за тяхната адаптация и пълноценна реализация. Особено внимание изискват проблемите на децата и младежите, на инвалидите, самотните хора от “Третата възраст” и етносите.

От изключително значение за подобряване на здравето и жизнеността на гражданите е повишаването на индивидуалната здравна култура и профилактика – от една страна и формирането на трайна мотивация у хората за системни самостоятелни занимания с физическа активност за по-добро здраве, дееспособност и дълголетие.

В Община Генерал Тошево функционират две общински дружества и едно регионално, а именно: “Многопрофилна болница за активно лечение – Ген.Тошево” ЕООД, “Медицински център 1 Ген.Тошево” ЕООД, “Сдружение на общопрактикуващите лекари – Добрич” от които 6 общопрактикуващи лекари работят в града и 13 – в общината. Стоматолозите в района на общината са 7.

“МБАЛ Генерал Тошево” ЕООД с е предмет на дейност диагностика и лечение, родилна помощ, рехабилитация, консултации и други дейности, разрешени от закона, с функциониращи отделения, както следва:

- Вътрешно терапевтично;

- Неврологично;
- Детско;
- Акушеро – гинекологично.

Системата за здравно обслужване на населението в Община Генерал Тошево е сравнително добре организирана и в значителна степен материално и кадрово обезпечена. Ученическото здравеопазване в общината се осигурява от 6 медицински кабинета и се обслужва от 16 медицински специалисти. По новите изисквания на РИОКОЗ, всяко училище трябва да разполага с лекарски кабинет.

Медицинското оборудване е добро, но има необходимост от допълнителна апаратура, както и по-качествена такава за определени специфични изследвания.

2.4.5. Образование

На територията на общината функционират 9 училища /2 държавни и 7 общински/ и 2 общински обслужващи звена.

От общинските училища едно е средно общообразователно, а останалите шест – основни училища. Общинските обслужващи звена са Ученическо общежитие и Общински детски комплекс. Държавните училища са: Социално-педагогически интернат “Св. Климент Охридски” с. Пчеларово и Професионална гимназия по земеделие “Тодор Рачински” в град Генерал Тошево.

На територията на Общината има действащи 15 броя общински детски градини.

Кадровата обезпеченост на функция “Образование” е сравнително добра: общата численост на персонала е 308 броя, от които педагогически – 214 и непедagogически – 94.

Разпределението на персонала, зает в учебните звена, е:

Педагогически персонал в общински училища	- 166 бр.;
Непедагогически персонал в общински училища	- 39 бр.;
Педагогически персонал в общински детски градини	- 48 бр.;
Непедагогически персонал в общински детски градини	- 55 бр.

През последните години се наблюдава тенденция на намаляване броя на учениците в училищата, обусловена от влошените демографски характеристики и процеси. Независимо от това растящата неграмотност сред населението, и особено сред малцинствените групи, скоро ще се превърне в причина за сериозни трудности за тяхната социализация и трудова интеграция, а също в ограничаващ развитието на общинската икономика фактор.

Организираният транспорт за извозване на учениците до средишните училища на този етап решава проблема с посещаемостта в училище, но расте необходимостта от осигуряване на превозни средства за ефективно организиране и провеждане на задължителното обучение на подрастващите.

Ниският социален и образователен статус на голяма част от семействата са са част от причините за големия брой необхванати ученици, за задържането на децата в училищна среда и тяхното успешно обучение.

Един от сериозните проблеми на общината е свързан с кадрите за чуждоезиковото обучение. Голяма част от учебните заведения не разполагат с необходимите кадри за чуждоезиково обучение, особено по английски език.

Средното общообразователно училище позволява реализиране на профилирано обучение в два профила – природоматематически и хуманитарен. На територията на общината функционира и професионална гимназия, чиито цели и дейности са насочени към придобиване на професия и повишаване на квалификацията. В тази посока трябва да бъдат насочени усилията за разширяване

възможностите за придобиване на професия след завършено основно и средно образование, а и паралелно със завършване на XII клас.

Сградният фонд на учебните заведения включва 7 сгради за училищата и тринадесет сгради за детските заведения, които са публична общинска собственост. През 2004 г. е извършен ремонт на сградите на две от училищата в гр. Ген.Тошево, Ученическото общежитие, както и на сградите на ОУ "Й. Йовков" в с. Красен, ОУ "Й. Йовков" в с. Спасово и др.

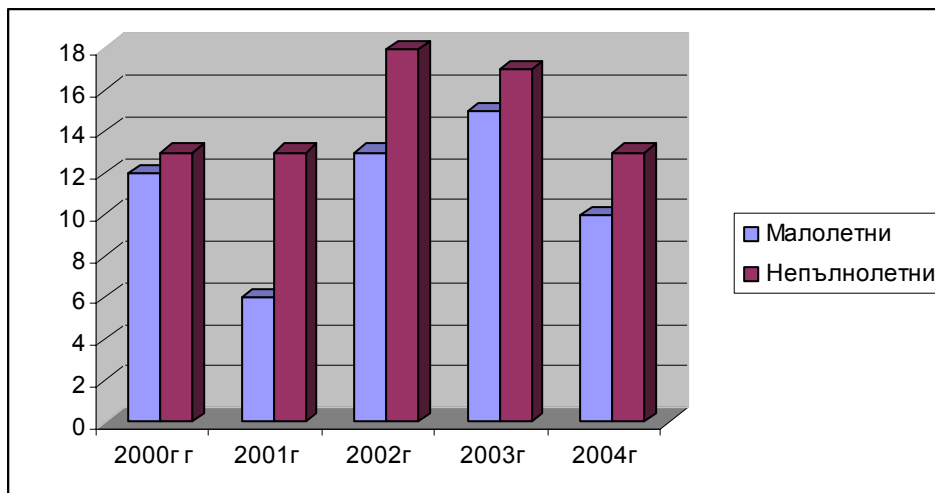
Функциониращите отоплителни съоръжения в учебно-възпитателните заведения са в добро техническо състояние, но са морално остарели.

В незадоволително състояние е обзавеждането на учебните заведения – маси, столове, учебно-технически средства, дидактически материали.

Кадровото обезпечаване на учебно-възпитателните заведения е добро, но слабо е развита системата за повишаване квалификацията на педагогическия персонал.

Превенцията срещу противообществените прояви сред малолетни и непълнолетни лица е насочена срещу неутрализиране на факторите, водещи до антисоциални прояви. Това е изградена традиция в дейността на Местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни.

Показатели	2000г	2001г	2002г	2003г	2004г
Малолетни	12	6	13	15	10
Непълнолетни	13	13	18	17	13

Проблемът за предотвратяване на противообществените прояви е актуален и изисква разкриване на Център за социална превенция или Консултативен кабинет, като помощен орган на Местната комисия за борба с противообществените прояви.

2.4.6. Култура

Община Генерал Тошево има добри културни традиции. Налице са исторически, археологически и културни предпоставки за провеждане на редица културни прояви с национално и местно значение.

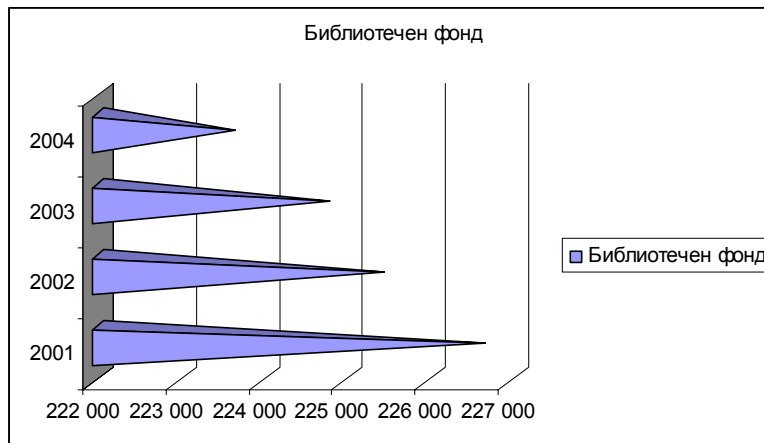
Основно културните дейности се осъществяват от отдел "Образование и култура" на общината и мрежата от читалища и клубове. На територията на Община Генерал Тошево съществуват 17 читалища, което е 18.28 % от общо за областта. Към сектор „Култура“ работят и 3 клуба на пенсионера за културни дейности, музейна сбирка, ритуална зала, общински вестник "Добруджански глас" и Радио-транслационен възел Генерал Тошево.

Основните цели и задачи, които стоят пред сектор "Култура", са: възпитаване и утвърждаване на националното самосъзнание; запазване традициите и обичаите на населението от Добруджанския край; развитие и обогатяване на културния живот в града и общината и приобщаване на населението към общочовешките духовни и естетически ценности. Читалищата и културните клубове осъществяват своите цели и задачи чрез развитие на библиотечното обслужване, художествено и любителско творчество, културно – масова работа, клубно – кръжочна дейност, издирване, съхранение и популяризиране на културно – историческото наследство на добруджанския край. Забелязва се обаче, че в някои читалища се развива само библиотечна дейност.

Библиотечен фонд по години

Година	Библиотечен фонд
2001	226 656
2002	225 448
2003	224 793
2004	223 653

Община Генерал Тошево успя не само да съхрани, но и да развие своите културни традиции. Ежегодно се провеждат културни прояви, чиито организатори са Общината и НЧ "Светлина": Общински фолклорен празник "Цветница", Добруджански фолклорен събор "Богородица", Великденско Добруджанско надсвирване, Национален конкурс за млади изпълнители "Иван Георгиев", Национален литературен конкурс за млади поетеси "Дора Габе", Общински празник на градската песен, Празници на хумора, Седмица на детската книга и изкуствата за деца, Празници на гр.Генерал Тошево, "Йовкови празници".

Съставите към читалищата се представят успешно на редица национални и регионални конкурси.

Продължават културните връзки с побратимения Болградски район, Украйна, както и с гр.Мангалия, Република Румъния, с които общината има договор за двустранно сътрудничество. Поставено е началото на културен обмен и с град Негру вода, Румъния.

Проблемите в развитието на културата в общината са свързани с влошените демографски характеристики на района и с липсата на финансови ресурси за поддръжката на материалната база. Бюджетът на Общината позволява на читалищата да развиват единствено традиционни културни дейности.

Ограничени са финансовите ресурси на общината за ремонт и реконструкция на читалищните сгради. Част от тях са в незадоволително техническо състояние. През 2004 г. са отпуснати целеви средства от Министерство на културата за частичен ремонт на сградите в с. Спасово, Кардам, Росица и Ген. Тошево. Чрез привлечени средства по Програмата "Малки проекти в подкрепа на регионалното

развитие” на МРРБ са ремонтирани читалищните сгради в селата Житен, Преселенци, Василево, Пчеларово, Кардам, Спасово и Чернооково. Материално-техническата база на почти всички читалища /озвучителна техника, осветление, инструменти и др./ е в изключително лошо техническо състояние и морално остаряла. Само НЧ ”Светлина” разполага с компютърна техника и има осигурен достъп до Интернет. Търсят се нови форми за обогатяване на библиотечните фондове и повишаване на качеството на библиотечното обслужване чрез въвеждане на нови информационни технологии. Необходима е правилна експлоатация, ремонт и поддръжка на наличната материална база, както и дейности, свързани с инициативи за привличане на средства от различни донорски програми – национални и международни.

От съществено значение е използването на наличния капацитет на изградения неправителствен сектор, който да бъде привлечен като партнираща или водеща страна при реализирането на конкретни дейности, свързани с привличането на средства за подпомагане на културния живот в Общината.

Необходимо е да бъдат разработени маршрути за културен, селски и ловен туризъм, включващи обекти от културно-историческото наследство на общината. За целта следва да се заделят ресурси и се насочат усилията на администрацията към рекламни-информационните кампании за популяризиране на културния и туристически продукт.

2.4.7. Спорт и отдих

Спортът и масовата физкултура в общината са носители на добрата традиция и са играли важна роля в обществения живот.

На територията на община Генерал Тошево функционират 10 спортни клуба, като се развиват успешно конния спорт, волейбол, баскетбол, футбол, силов трибой, тенис на маса.

Спортните съоръжения са строени през 60-те години, не се поддържат и не отговарят на съвременните изисквания.

Общината има ограничени възможности за отдих, изразяващи се в наличието на лесопарк, градски парк и язовир ”Дрян”, които не предлагат високо качество за прекарване на свободното време. В общината има регистрирани едно Туристическо дружество и три Ловно-рибарски сдружения. Налице са добри възможности за лов и риболов. Парковете за отдих в селищата са почти унищожени, липсват детски площадки.

2.4.8. Обществен ред и сигурност

На територията на общината функционират специализирани звена, чиято цел е опазване на обществения ред и сигурност, и които работят при добра координация. Няма регистрирана тежка престъпност, общината е относително спокойно място за живот. Кражбите доминират в състава на престъпленията и са от битов характер, последица от безработица и безизходност, особено сред ромите. За съжаление налице е апатия към противообществените прояви от страна на населението и разкриваемостта на престъпленията не се дължи на сътрудничество на гражданите.

Бъдещите действия за опазване на реда и сигурността следва да са насочени към превенция на престъпността, работа с младите хора, особено за ограничаване на наркоманиите, работа с етносите за предотвратяване на междуетническо напрежение, както и за привличане на граждански структури към сътрудничество.

2.4.9. Международно сътрудничество

Една от традиционните форми за международна дейност на общините е партньорството с градове-побратими. Контактите на Община Генерал Тошево, създадени през годините с побратимени градове, продължават да се развиват, като са сключени договори за двустранно сътрудничество.

Има утвърдени традиции и продължава развитието на културния обмен с побратимения Болградски район – Украйна, както и с град Мангалия – Румъния. Поставено е началото на културен обмен и с град Негру вода, Р. Румъния.

За да се осигури ефективно международно сътрудничество между местните власти, е необходим обмен на информация, на технически опит и знания за работещи практики и управленски решения. Потенциалите е необходимо да се търсят и в развитието на икономическото сътрудничество, популяризиране на иновации, научен обмен и най-вече на трансграничното сътрудничество с Румъния. Община Генерал Тошево би могла да се възползва и от възможностите на европейската програма за побратимяване Town Twinning, както и други финансови инструменти, насърчаващи развитието на международното сътрудничество.

2.5. Развитие на инфраструктурата и опазване на околната среда

2.5.1. Урбанизация

Процесите на урбанизация на Общината се характеризират с по-засилено развитие през 80-те години и по-забавено след това. През целия период във втората половина на XX век броят на населението в селата прогресивно намалява. От 1992 година насам намалява населението и в общинския център.

Община Генерал Тошево е в територия с характер на периферия – с ниско ниво на качеството на живот и с непрекъснато намаляващо население. В последните години се изострят проблемите на района, който вече е с незначителна концентрация на население и слабо развити населени места. Неравномерното развитие на мрежата от големи градове е причина да се наблюдават различия в социално-икономическото развитие вътре в самия район за планиране.

Насочването на усилията към доразвиване на социалната инфраструктура в общинския център е важно условие за съхраняване на селата.

Община Генерал Тошево включва в административните си граници 41 населени места, като 41.46 % от населението е съсредоточено в общинския център. Всички населени места са с компактна структура, но от различен функционален тип, като 22 са от VIII, 10 са от VII, 8 от VI, 1 от V и град Генерал Тошево - от III функционален тип.

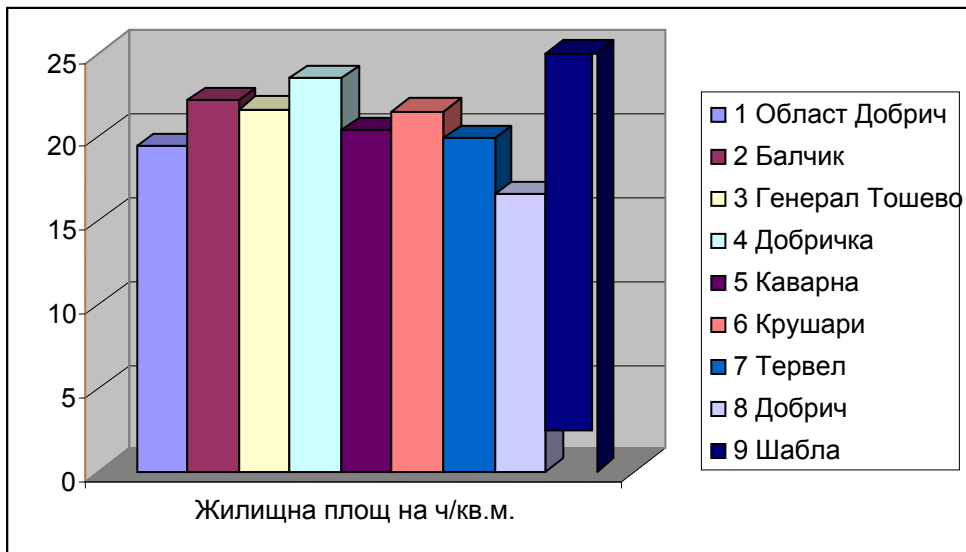
Регулационните и кадастрални планове се нуждаят от актуализация, има селища без изработени такива планове. Липсва изработен подземен кадастър.

Основни данни за жилищата в областта към 31.12.2002 г. са, както следва:

№	ОБЩИНА	Жилищна площ на ч/кв.м.
1	Област Добрич	19.41
2	Балчик	22.17
3	Генерал Тошево	21.64
4	Добричка	23.50
5	Каварна	20.37
6	Крушари	21,51

7	Тервел	19.91
8	Добрич	16.55
9	Шабла	24.96

Жилищната площ на човек от населението е над средната за областта, а общината е на 4-то място по жилищна площ на човек от населението в Добричка област.

2.5.2. Водоснабдяване

Водоснабдителната система на територията на Община Генерал Тошево включва 12 помпени станции с над 22 бр. сондажни кладенци и водопроводи с обща дължина 700 км. Броят на сондажите, техният дебит и техническото състояние на производствените мощности позволяват добро обезпечаване с питейна вода с необходимите качества.

Основните проблеми са свързани с амортизираните водопроводи и техния изтекъл 30-годишен срок на експлоатация, които в по-голямата си част са от азбестоциментови тръби, изградени през 50-те и 60-те години на миналия век. Това обуславя големия брой аварии и голямата загуба на вода, (около 75%) вследствие на износване гумените уплътнители в мястото на връзката между тръбите.

За намаляване на значителните загуби на питейна вода, както и за подобряване параметрите на питейна вода, е наложително изготвянето на цялостен проект за подмяна на остарелите водопроводи, като се търси финансиране от подходящи инструменти за интервенция на ЕС.

2.5.3. Канализационни мрежи и пречиствателни съоръжения

Канализационната мрежа на територията на общината е изградена частично само за град Генерал Тошево въз основа на идеен проект на бившия "Водоканалпроект" София, който е разработен за пълно разделна система за града и непълно разделна система за кв. "Пастир". За периода от около 30 години са изградени приблизително 13 300 м битова и 5 150 м дъждовна канализация, което представлява 28% от канализационната мрежа на град Генерал Тошево.

Поради големите инвестиции, които са необходими за реализацията на канализационното строителство, е прието приоритетно да се изгражда само битова или смесена канализационна мрежа. За пречистване на отпадъчните води от канализационната мрежа през 1995 година е въведена ГПСОВ заедно с довеждащ колектор, чийто капацитет покрива 100 % от отпадъчните води.

През годините са извършвани дейности по постепенно доизграждане на канализационната мрежа в рамките на възможностите на общинския бюджет и външно финансиране, като целта е да се достигне пълна изграденост на проектираната система. Процентът на изграденост на канализационната мрежа, респ. броят ползватели за Общината спрямо общините от СИРП е, както следва:

ОБЩИНА	2000 г	2001 г	2002 г
Област Добрич	55	66.6	66.5
Балчик	54.3	56.0	56.2
Генерал Тошево	39	41.7	41.8
Добрич селска	0	0	0
Каварна	0	69.0	69.5
Крушари	0	0	0
Тервел	0	38.7	38.5
Добрич	100	100	100
Шабла	60.3	62.8	63.1

При сегашните темпове и наличен ресурс в рамките на бюджета може да се говори за пълна изграденост на канализационната система едва след около 36-40 години.

Същевременно доизграждането на този елемент от техническата инфраструктура е съществена предпоставка за подпомагане конкурентноспособността и развитието на промишления и земеделски сектор в унисон със стандартите на ЕС. Това налага навременното търсене на варианти за финансиране от структурните фондове на ЕС, съобразно проектната и техническа обезпеченост от страна на Общината.

Предвид на промените в климата и повишената опасност от бедствия и аварии трябва да се направи преглед и актуализира наличието на критични за общината точки и да се предвидят мерки, насочени към изграждане на нови или поддръжка в изправност на съществуващите съоръженията с цел минимизиране на причините, а не борба с последствията.

2.5.4. Електроснабдяване и енергийна ефективност

Електроснабдяването в общината се осъществява от националната енергийна система. В района има една подстанция в гр. Генерал Тошево – 110/20 kV. Състоянието на въздушните линии 20 kV е сравнително добро и осигуряват преноса на ел. енергия. Мрежите ниско напрежение са изцяло от въздушен тип и са в добро състояние.

Всички населени места от общината са електрифицирани и нуждите на населението от ел. енергия са задоволени, но в 40 % от населените места електропреносните мрежи са физически и морално остарели. Предстои частичен ремонт на мрежа с НН в селата Кардам, Росица и др.

Трансформаторната мощност на общината е в състояние да задоволява потребностите на населението и промишления сектор.

Растящата цена на електроенергията налага търсенето на варианти за изграждането на алтернативни източници на електроенергия – ветрогенератори, когенератори, използващи природен газ и др.

2.5.5. Газификация

Град Генерал Тошево се намира в непосредствена близост до Националния магистрален газопровод “Северен пръстен”. Градът се захранва с природен газ от автоматична газоразпределителна станция, свързана с магистралния газопровод. Общината има разработена и одобрена концепция за газификацията на град Генерал Тошево, в която са планирани и бъдещи етапи за газификация на населеното място.

За периода от 1995 г. до 01.01.2002 г. Община Генерал Тошево е инвестирала 200 000 евро в изграждането на газоразпределителна мрежа в града. Изграденото трасе е с дължина 24 000 метра, или 39 % от предвидената за изграждане газопроводна мрежа.

Газификацията на Общината е съществена предпоставка за икономическото развитие и съживяване на района и проектите за нейното доизграждане са приоритетни в актуализацията на Общинския план за развитие за 2005 година. Усилията на местната власт следва да се насочат към дългосрочно програмиране на дейностите по газификацията на промишления и битов сектор, като алтернатива на енергоемките производства. Трябва да се отчете и факта, че газификацията на различните сектори е със сравнително благоприятни срокове за изкупуване на инвестициите.

Според предварителни данни около 70% от населението на града желае да ползва природния газ в своите домакинства. В Общината вече са газифицирани 101 общински обекта, частни предприятия и комунални домакинства.

За цялостното изграждане на газоразпределителната мрежа в Общината е необходимо акумулирането на значителен финансов ресурс, който не може да се осигури единствено от бюджетните средства. Това налага търсенето на алтернативни източници на финансиране, реализирането на публично-частни партньорства и използването на устойчиви финансови схеми за реализацията на пакета от мерки в съответния програмен документ.

Газификацията на Общината е алтернатива на електрификацията, а високите цени на електроенергията – за битови и промишлени консуматори, налагат обединяването на усилията на Общините Добрич и Генерал Тошево за реализирането на съвместни проекти, целящи развитието на този отрасъл и икономическото съживяване на региона.

2.5.6. Пътища и транспортно обслужване

През територията на Общината преминават:

- 22 км. път II клас;
- 137,7км. път III клас;
- 97,1км. път IV клас;
- 10,8км. Пътища от местно значение.

(в км)

№	Клас път	За Общината	За областта	Относителен дял
1	Път II клас	22	215	10,23 %
2	Път III клас	137.7	503	27,38 %
3	Път IV клас	97.1	840	11.56 %

Гъстотата на пътната мрежа в Общината е 260 км на 1 000 км². Съпоставена с данните на този показател за областта (340 км на 1 000 км²) и за страната (284 км на 1 000 км²), се вижда, че гъстотата на пътната мрежа в общината е по-ниска спрямо средната за страната и много по-ниска от средната за областта. Същевременно тя е достатъчна за обслужване на населените места в рамките на общината.

Пътната мрежа на общината е сравнително добре развита, като всички населени места са свързани с общинския център. Общата дължина на пътната мрежа е 267.6 км и обхваща пътища от II-ри до IV-ти клас.

Вътрешната пътна мрежа, чрез която се осъществяват другите връзки между отделните селища в общината, е изцяло четвъртокласна.

Всички пътища от републиканската пътна мрежа, както общинските и местните пътища, са в изключително лошо състояние: с влошени експлоатационни качества на покритието на повърхностния слой асфалтобетон, със силно компрометирани участъци, на места с почти липсващо покритие.

Особено силно са разрушени следните пътища:

№ на пътя	Наименование на пътя
2903	Ген.Тошево-Къпиново-Изворов-Красен-Росица-Лозница-Граница Румъния
2904	/Ген.Тошево-Граница Румъния/ Кардам-Спасово-Бежаново-Захари Стояново-Дуранкулак
9002	Балчик-Момчил-Кремена-Дропла-Петлешково-Присад-Генерал Тошево
9701	Околовръстен път Добрич-Победа-Методиево-Малина-Преселенци-Горица-Великово-Сираково-Сърнено
29067	II 29 Добрич-Снягово
29071	II 29 Кардам-Крайще-Красен
29065	III 2903 Генерал Тошево-Росица -Лозница
29078	III 2904 /Кардам-Бежаново/ - Вичево
29082	III 2904 /кардам-Бежаново/ - Ал. Стамболийски
29603	III 296 /Генерал Тошево-Каварна/ - Писарово
29609	III 296 /Генерал Тошево-Каварна/ - Средина
29043	II 29 /Добрич-Генерал Тошево/-Пчеларово-Градини-Сноп-Житен-Красен

Уличната мрежа в града и селата е изградена през 70-те и 80-те години. Тя е силно амортизирана и се нуждае от неотложен текущ и среден ремонт. В селата уличната мрежа не е изградена изцяло, като процентът на изграденост за всяко село е различен.

Населените места в общината се обслужват от организиран автобусен транспорт. Проблем в транспортното обслужване е влошеното състояние на пътя Генерал Тошево – с. Красен – с. Росица и Генерал Тошево – с. Спасово, както и други по-малки участъци.

Поддържането на полските пътища ще способства обслужването на земеделските структури при осъществяване на дейността им.

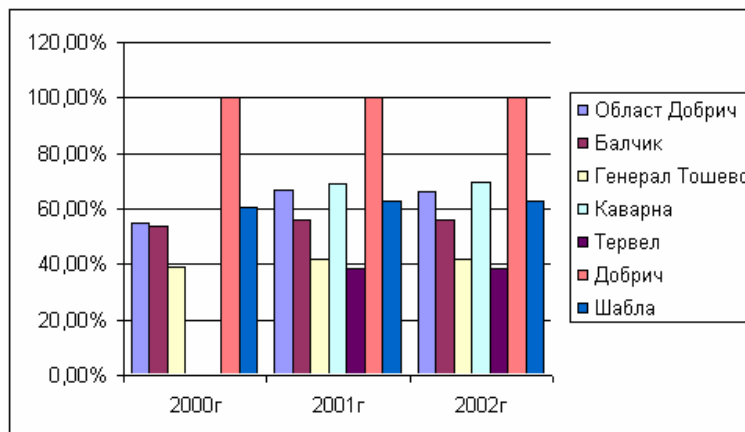
В системата на железопътните връзки общината е добре обезпечена. През територията на Общината преминава жп-линията Добрич-Кардам с обща дължина 20 км, тоест 40 % от дължината на жп линията за областта.

По своето географско разположение община Генерал Тошево е важна част от транспортно-комуникационната система на страната. В близост до нея преминава и път с трансгранично значение, което е предпоставка за осигуряване и осъществяване на сигурни връзки с останалата част от страната.

На територията на Общината се намира и ГКПП Кардам. Предвид на бъдещото ни членство в ЕС и прилагане на принципа “свободно движение на хора” от една страна, а от друга – това е най-прекият път за Констанца и Северното румънско Черноморие, пунктът може да се окаже недостатъчна връзка за осъществяването на пряка комуникация с нашата северна съседка. Това налага проучване възможностите за изграждане на нов ГКПП.

2.5.7. Комуникации

Съобщителна инфраструктура.

Далекосъобщителната мрежа на територията на Община Генерал Тошево, все още се характеризира с аналогов принцип на изграждане, големи разстояния между населените места и голяма площ от покритие. От средата на 2002 година автоматичните съединителни линии, свързващи ВАТЦ гр.Генерал Тошево с други общини, се изграждат 100 % по цифров път. Въведена е цифрова система за обслужване на бизнес абонатите, която предлага възможности за изграждане на наети цифрови линии със скорости 64kbit/sek до 2Mbit/sek. В момента аналоговите и цифровите линии работят паралелно (от 01.01.2002 г). Възловата централа е от тип А-29 и обслужва 14 крайни централи от релеен тип.

На територията на общината има изградени 15 броя автоматични телефонни централи с общ капацитет 5 716 поста, които обслужват всички населени места в община Генерал Тошево. В почти всички населени места има свободен капацитет от постове.

Прогнозата е до края на 2006 година Община Генерал Тошево да се обслужва от една модерна цифрова централа, предлагаща все повече услуги на своите абонати. Подменена е системата за детайлизирано таксуване РИТА-М /предлагаща разпечатки на проведените разговори/, с по-нова система от този тип РИТА-V2, което позволява и нови абонаментни планове предлагани от БТК. В момента таксуването на телефонните разговори става с електро-механични броители. Въведени са нови таксуващи системи в селата Кардам, Спасово, Житен, Чернооково, Василево и Преселнци.

До края на 2006г. се очаква поставянето на основите на ново поколение мрежа, чрез която ще могат да се предават различни видове системи от кабелна телевизия, компютърна информация до традиционна гласова телефония.

На територията на Община Генерал Тошево дейност осъществява един интернет – доставчик и кабелен оператор. Изградена е оптична кабелна мрежа.

Три мобилни оператора предлагат услуги на територията на Общината - Мобиком, М-тел, Глобул. Има действащ радиовъзел и се предлагат локални SMS новини.

Всички населени места имат ефирно покритие с радио и телевизионен сигнал, като покритието със сигнал на лицензираните национални телевизии е 100 % за територията на цялата община. Кабелните оператори покриват почти цялата територия на град Генерал Тошево, с. Кардам, с. Люляково и с. Спасово. Останалите населени места не ползват такава услуга.

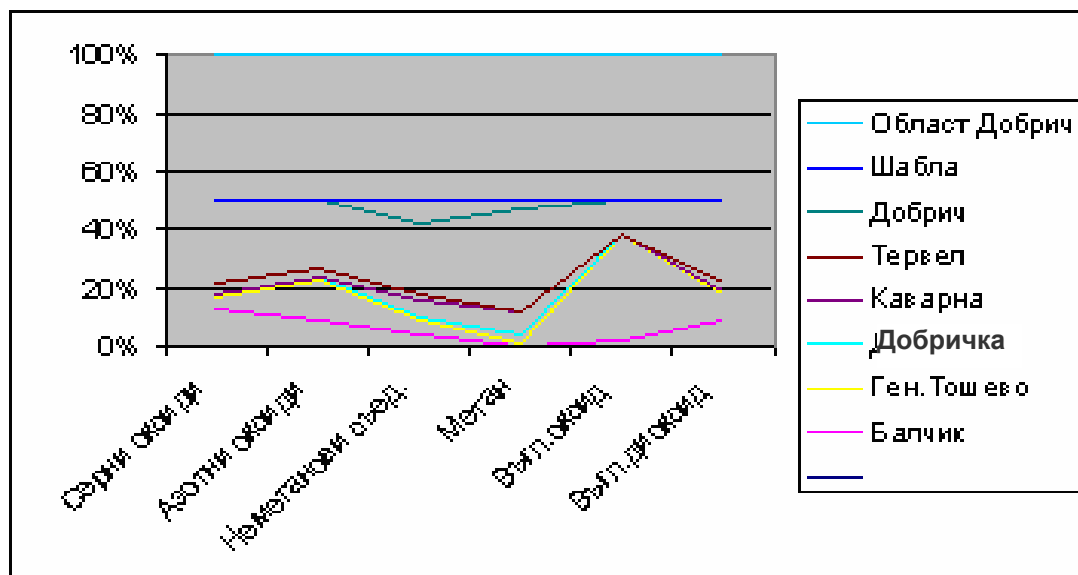
2.5.8. Околна среда. Управление на отпадъците.

Като цяло територията на Община Генерал Тошево е с добра екологична характеристика, която се определя от благоприятните почвени, микроклиматични и санитарно-хигиенни условия.

Замърсяването на въздуха с емисии от вредни вещества е в рамките на нормалното и под средното за областта и страната, с изключение на емисиите на въглероден диоксид, които вероятно се дължат на използването на въглища за отопление в битовия сектор.

Емисиите на вредни вещества в атмосферата от индустриални, горивни и производствени процеси по общини през 2002 година са следните:

Община	Серни оксиди	Въглероден оксид	Въглероден диоксид
Балчик	25	1	5849
Ген.Тошево	8	19	5715
Добричка	3	0	829
Каварна	0	0	242
Добрич	55	6	19181
Шабла	1	0	0
Област Добрич	98	26	33495

Завишени норми на замърсяване на въздуха с общ прах се наблюдават най-вече през летните месеци. На територията на Община Генерал Тошево няма постоянно действащи стационарни пунктове за контрол на атмосферния въздух.

Качествата на питейните води е задоволително. Хлорирането на водите не е на необходимото ниво и се прави епизодично.

Поради стагнацията в отрасъл селско стопанство замърсяването на земята с пестициди през последните години чувствително намаля. За същите бяха изградени кубове и съхранени на безопасни места.

Измервания за нивото на шума не са извършвани. Община Генерал Тошево не е обременена с голямо шумово натоварване. Промислените предприятия в града не създават шумова среда.

Интервенциите, насочени към подобряване параметрите на околната среда, ще способстват за стабилизиране на социалните и икономическите процеси в общината, поради което следва да бъдат във фокуса на вниманието както на местната власт, така и на цялата общественост.

На територията на община Генерал Тошево се генерират предимно битови и общи градски отпадъци, като в последните години има тенденция на нарастване на количествата.

Твърдите битови отпадъци от град Генерал Тошево се извозват на депо, намиращо се на 7 км източно от града, с площ около 20 дка. Капацитетът на същото е на изчерпване.

В селищата, в които не е организирано сметосъбиране и сметоизвозване, твърдите битови отпадъци се събират в съдове с различен обем и се извозват на малки сметища, намиращи се в близост до селото. Наличните съдове за смет (кофи и контейнери) са недостатъчни, а част от съществуващите са изхабени и се нуждаят от подмяна. До момента на територията на Община Генерал Тошево не е извършвано разделно събиране на отпадъците и не е разработена програма за такава система.

С оглед съблюдаване на стандартите на ЕС за подобряване на организацията на дейностите по чистотата, разширяване системата на организирано сметосъбиране, сметоизвозване и почистване на обществените територии във всички населени места в Община Ген. Тошево, се предприемат мерки за постепенно обхващане и централизирано извозване на отпадъците от всички населени места на територията на Общината, като се започне от по големите села – Кардам, Йовково и т. н.

Действията на общината трябва да се насочат към:

Преустановяване експлоатацията на селските сметища и тяхното рекултивиране;

Постепенно (поетапно) почистване на старите замърсявания с битови отпадъци;

Увеличаване на контрола върху повторното замърсяване на вече ликвидираните сметища;

Изграждане на компостни площадки за биоразградими, т.е. животински отпадъци, в съответствие с екологичното законодателство.

Като обществена заплаха и източник на заразни заболявания са скитащите кучета на територията на цялата община. Те са потенциално опасни за здравето на хората и животните поради неясния си здравен статус и някои от тях с агресивно поведение. Допринасят за замърсяването на средата за обитаване с отпадъчните си продукти и битовите отпадъци от контейнерите за смет, до които имат свободен достъп.

Решението на проблема е комплексно, като трябва да се търси институционалната помощ на неправителствения сектор, опита на други общини и

финансиране по външни програми на дейности, свързани с намаляване популацията на безстопанствените животни.

2.5.9. Зелена система

Създаването на нови и поддържането на съществуващите паркове и зелени площи за обществен отдиш ще подобрят състоянието на околната среда и ще способстват за по-добър екологичен комфорт за населението в общината.

Територията на общината се характеризира с богата флора и фауна, която е предпоставка за развитие на природосъобразен туризъм и отдиш.

В землището на с. Бежаново, Росица и Лозница са обособени защитени територии, уникален дендрариум в ДЗИ.

Изготвени са лесотехнически планове за залесяване на територията на общината.

Общо горските територии са 75 000 дка, от които са залесени 65 250, в това число горски полезащитни пояси- 40 000 дка.

Основни дървесни видове са: цер, червен дъб, акация, гледича, явор, орех. По-голяма част от горите са със специално предназначение. Особеност при тях е, че те имат важно водоохранно и противоерозионно значение. Лесистостта на района е много малка – 19%, а целта на полезащитните пояси не е толкова производство на дървесина, колкото противоерозионно и снегозадържащо значение, водещо до увеличаване на добивите в селското стопанство.

През 2004 година стартира пилотно в община Генерал Тошево разработването на План за многофункционално стопанисване на горите, с цел да се формулира бъдещето дългосрочно развитие на горите в региона, да се отвори горския сектор за обществото, да се въвлече гражданското общество в управлението на горите и се определят конфликтите на интереси, както и начини за тяхното разрешаване. Реализирането на този план се простира и върху планов период 2007-2013.

3. SWOT-анализ

Въз основа на анализа на състоянието, направените изводи и тенденции в отделните сектори и сфери на развитие, в резултат на проведените срещи на пет работни групи, е направен анализ на силните и слаби страни, възможностите и заплахите за развитието на Общината:

Силни страни	Слаби страни
<ol style="list-style-type: none">1. Граничен район;2. Плодородна почва;3. Добри климатични условия за развитие на земеделие;4. Запаси от инертни материали;5. Наличие на защитени територии;6. Горски масиви и ловно стопанство7. Изградена техническа инфраструктура – транспортна, електроразпределителна, далекосъобщителна, ВиК;8. Напреднал процес на газификация;9. Територия без големи замърсители на околната среда;10. Наличие на регулационни и кадастрални планове;11. Наличие на ГКПП – Кардам и международна железопътна линия;12. Добруджански земеделски институт;13. Развит пазар на земята;14. Окупнено обработване на земята;15. Традиции в земеделието;16. Наличие на общински поземлен фонд;17. Наличие на работещи промишлени предприятия;18. Наличие на мрежа от образователни, културни, здравни, спортни и социални институции;19. Висока междуетническа толерантност;20. Съхранени културни традиции;21. Добра координация между институциите;22. Спокойна община.	<ol style="list-style-type: none">1. Община с характер на периферия;2. Липса на достатъчно водни ресурси – източници за напояване;3. Защитените територии не се използват като ресурс за развитие;4. Амортизирана и технически остаряла инфраструктура;5. Липса на система за управление на твърдите битови отпадъци;6. Липса на канализация в селата и в 2/3 от общинския център;7. Слабо разпространение на информационните технологии;8. Слабо приложение на науката и новите технологии в местната икономика;9. Липсват обединения на производители;10. Недостатъчен кадрови потенциал и ниска професионална квалификация;11. Монокултурно земеделие и неразвито животновъдство;12. Амортизирана материално-техническа база;13. Недостатъчна механизация и автоматизация на труда;14. Липса на маркетинг на общината;15. Разпокъсана и дребна собственост върху земеделските земи;16. Демографска криза и миграционни процеси;17. Увеличаваща се неграмотност на населението;18. Висока безработица и бедност;19. Ниска здравна и екологична култура;20. Недостатъчно алтернативи за свободното време на населението;21. Наличие на битова престъпност;22. Ниска гражданска активност.

Възможности	Заплахи
<ol style="list-style-type: none">1. Членство в ЕС;2. Трансгранично сътрудничество;3. Внедряване на нови технологии, иновационни практики и организационни структури в икономиката и публичния сектор;4. Възможност за организиране на ловен, селски, екологичен и културен туризъм;5. Развитие на хранително-вкусова промишленост;6. Диверсификация на селскостопанското производство;7. Обучение през целия живот;8. Подобряване на съществуващата и изграждане на нова инфраструктура;9. Комасация на земята.	<ol style="list-style-type: none">1. Силна конкуренция в рамките на общия пазар;2. Липса на държавна политика за подпомагане развитието на гранични и изостанали селски райони;3. Обезлюдяване на общината;4. Нарушаване на екологичното равновесие;5. Недостатъчен инвеститорски интерес;6. Поява на междуетническо напрежение.

4. СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНАТА

На базата на направения анализ, съгласувано с целите и приоритетите на Националната стратегия за регионално развитие, обнародвана в бр. 42 на "Държавен вестник" от 17 май 2005, и на Областната стратегия за развитие на област Добрич за периода 2005-2015, са определени общата визия, стратегическата цел и приоритетите на Общинския план за развитие.

4.1. Визия за развитие на Община Генерал Тошево

Визията е обобщена представа на една общност за стандарта на живот и качествата на средата, която тази общност изгражда, поддържа и обитава. Записаната в предишната стратегия за развитие на общината през периода 2000-2006 г. визия: "Общината-нашият общ дом" е универсална и не адресира проблемите.

Хоризонтът на желанията на хората следва да се съобрази с новите реалности, които ще настъпят за община Генерал Тошево в рамките на обединена Европа. Общината ще бъде транзитно място за хора, преминаващи от Румъния към България, от вътрешността към българското Черноморие. Активното сътрудничество на Общината със своите съседи е залог за нейния успех и за интегрирано развитие.

И преди, и сега Общината разчита на земята си като ресурс за развитие, но трябва да успее да я съхрани плодородна и за идващите поколения. Техниката и технологиите, с които се обработва тя, трябва да я щадят, а плодовете на тази земя – максимално да се преработват на място, тук да се получава и крайният продукт, и добавената стойност, за да има поминък, и работа, и доволство от труда.

Земята и хората са двата основни стълба на развитието, но има и още опори - природа, традиции, сътрудничество, инвестиции. Те трябва да се развият, а Общината да запази духа на междуетническа толерантност, взаимно уважение и зачитане на различията, за да бъдат нейните жители спокойни, а туристи и гости - доволни.

На тази основа е формулирана и визията за развитие на общината:

**Генерал Тошево –
интегрирана в рамките на Еврорегион Добруджа община,
с модерно и екологосъобразно земеделие и
развита хранително-вкусова промишленост,
място, където живеят и се трудят
спокойни и гостоприемни хора.**

4.2. Мисия за развитие на Община Генерал Тошево. Стратегическа цел

Визията очертава крайния желан резултат от усилията на всички в развитието на общината. Обективните фактори и **стимули за такова развитие** са:

- Осъзната необходимост от развитие на модерно земеделие;
- Обективното съществуване на природни условия и ресурси за изграждане на алтернативна икономическа база на общината и конкурентни туристически продукти;
- Добра степен на изграденост на техническата и социална инфраструктура в общината;
- Ключово географско местоположение на общината за развитие на трансграничното сътрудничество, търговията и услугите.

Паралелно се отчитат и факторите, **задържащи развитието**:

- Икономически спад;
- Изолираност спрямо транспортни коридори и комуникационен достъп;
- Амортизирани производствени сгради, нуждаещи се от скъпа рехабилитация, за да посрещнат предизвикателствата на съвременни производства;
- Недостиг на квалифицирана работна ръка.

За да се противопостави на задържащите развитието фактори, като активизира влиянието на стимулите, Общината приема стратегия за:

- укрепване на местния бизнес и привличане на нов;
- внедряване на нови технологии и организационни форми в селското стопанство;
- диверсифициране на селскостопанския продукт;
- подобряване на инфраструктурата и комуникациите;
- инвестиции в хората и задържането им в общината;
- реализиране на публично-частни партньорства и укрепване на капацитета за въздействие върху развитието;
- ефективна подготовка за усвояване на фондове.

Стратегическата цел (мисия) на общината е:

"Постигане на балансирано и устойчиво развитие на общината чрез ефективно оползотворяване на конкурентноспособните ресурси - земя, хора, природа, традиции, трансгранични връзки, и осигуряване на условия за инвестиции в стопанската и социалната сфера"

Конкретните измерители за постигане на основната цел са:

- **Икономически растеж:**
 - Ръст на приходите от продажби;
 - Ръст на местните и чуждестранни инвестиции "на зелено" и в обновяване/ разширяване на съществуващи производства;

- Ръст на реализирания износ в стойностно изражение;
- Повишаване коефициента на заетост;
- Намаляване равнището на безработица.
- **Повишаване качеството на живот:**
 - Трайни стандартни параметри на питейната вода;
 - Трайно премахнати нерегламентирани сметища;
 - Подобрени общински пътища в лошо състояние и такива без настилка в км;
 - Ремонтирани километри улична мрежа в лошо състояние;
 - Брой стандартни обитавани жилища на 1000 човека /2004 г. = 100 %/;
 - Брой жилища без основни благоустройствени елементи /ток, вода, канал/ /2004 г. = 100 %/;
 - Брой жилища с енергиен сертификат /2004 г. = 100 %/;

С изпълнението на основната стратегическа цел се очаква и увеличаване на доходите и покупателната способност на населението.

Реализацията на основната цел е възможна чрез конкретизация на няколко нива - приоритетни сектори, цели за развитието на тези сектори, мерки/програми към всяка от целите и конкретни дейности за прилагане на всяка от мерките.

Освен секторите, съдържащи се в основната цел ("**икономика**" и "**жизнена среда**"), стратегията обхваща още два - "**териториален баланс**" и "**капацитет**".

Териториалният баланс е стратегически важен по две причини — доказана необходимост от по-равномерно развитие на общинската територия и шанс да се привлекат средства от структурните фондове на ЕС за тази цел.

Сектор "капацитет" е от изключителна важност за приложимостта на стратегията. Той се третира в широк аспект и обхваща: инструменти за управление/въздействие чрез ресурси на местната власт, специализирана общинска администрация по стратегическо планиране, партньорства с бизнеса и нестопанския сектор, информация и мониторинг.

4.3. Приоритети за развитие на Община Генерал Тошево

Приоритетите на Плана са:

- Модернизация на съществуващата и изграждане на нова инфраструктура, подпомагаща икономическото и социално развитие на общината;
- Създаване на условия за развитие и повишаване конкурентноспособността на местната икономика;
- Инвестиране в развитието на човешкия ресурс и подобряване качеството на живот;
- Трансграничното сътрудничество в рамките на Еврорегион Добруджа;
- Укрепване на институционалния капацитет и стимулиране взаимодействието между местните институции и гражданското общество.

4.4. Съгласуваност и координация на политиките и инструментите за местно развитие

Стратегията за развитие на община Генерал Тошево отчита целите и приоритетите на структурните политики в отделните сектори на местно и регионално ниво с оглед съгласуваност и координация на местната политика за интегрирано развитие с тях. Този подход е необходим, за да се гарантира ефективното и ефикасно използване на ресурсите на общината за развитие като цяло.

Политиката за интегрирано местно развитие ще подкрепи икономическата политика на страната и региона с извеждане на приоритетни области за намеса на общинско ниво чрез прилагане на методи за пряко въздействие, които ще съдействат за стимулиране на икономическа активност в общината и като следствие ще подобрят бизнес средата, пазарните позиции и конкурентоспособността на местната икономика. Икономическата диверсификация и модернизация за подобряване жизнеността на регионалната икономика са от особена важност за постигане на напредък по отношение на устойчивото и балансираното развитие на общината. Това ще допринесе за установяването на баланс между икономическото развитие, околната среда и социалното усъвършенстване.

Основен акцент в приоритетите и специфичните цели на Общинския план за развитие е подобряването на бизнес- и социалната инфраструктура, подпомагаща достъпа до услуги, като това кореспондира с целите и приоритетите за развитие на базисната инфраструктура и мрежи в страната и региона – транспортна, енергийна, телекомуникационна, ВиК. Координацията на мерките и действията в тази насока ще стимулира икономическото развитие и растеж и ще допринесе за повишаване привлекателността на общината за инвестиции, както и за достигане на екологичните стандарти.

Опазването и възстановяването на околната среда, както и екологосъобразното използване на природните ресурси са свързани пряко с използването на местния потенциал за развитие. Целите и приоритетите на политиката в сферата на околната среда са отчетени и съгласувани при определянето на приоритетите и специфичните цели, залегнали в плана за развитие, особено във връзка с балансираното и устойчиво развитие на територията на общината.

Съгласуваността и координацията с политика за развитие на човешките ресурси и с Националния план по заетостта на национално и регионално ниво е от съществена важност за постигане на целите и приоритетите за интегрирано местно развитие. В това отношение развитието и адаптирането на професионалните умения, насърчаването на предприемачеството за повишаване на икономическата активност и изграждането на мрежа на информационното общество в зависимост от конкретните нужди на общината съответства на хоризонталните цели и приоритети в областта на човешките ресурси. Приоритетите, определени с плана, хармонират и с целите, поставени на европейско ниво от Лисабонската стратегия (2000 г.) и резултатите и препоръките след оценката на постигнатия напредък по изпълнение на стратегията, направена през 2005 г.

Споделя се разбирането, че увеличаването на заетостта, подобряването на качеството на живота и доходите на населението в общината е възможно само чрез по-нататъшно засилване конкурентоспособността на местната икономика и развитието на човешките ресурси.

Целите и приоритетите на плана са формулирани по начин, който дава добри възможности за оптимално икономическо въздействие на местно ниво и координация на трите предприсъединителни инструмента за България - ФАР, ИСПА

и САПАРД, насочени към съфинансиране на секторни мерки и мерки за регионално развитие, определени с общата стратегическа рамка на НПИР за периода до 2006 г. и за периода до приключване на тяхното действие. Ще се търсят възможности за финансиране на отделни проекти на общината в областта на интегрираното регионално развитие, техническото съдействие и укрепването на административния капацитет, които да подпомогнат подготовката за участие в Структурните фондове на ЕС, както и самата реализация на плана след 1 януари 2007 г.

Важен елемент на координацията е осъществяването на финансов контрол за правилното и законосъобразно усвояване на средствата за финансиране на плана, който следва да се осъществява съобразно правилата и процедурите, предвидени в националното законодателство и в съответствие с изискванията за прилагане на структурните инструменти на ЕС.

Общинският план за развитие се базира на редица стратегически и планови документи, които се разработват на различни териториални нива и имат конкретни функции по отношение формирането и прилагането на местната политика за развитие. В тази връзка е налице съгласуваност с Областна стратегия за развитие на област Добрич 2005-2015 г., Националната стратегия за регионално развитие на Република България за периода 2005-2015 г., а оттук и с Националната оперативна програма за регионално развитие, която ще бъде основен източник за съфинансиране на приоритетите, залегнали в Общинския план за развитие.

4.5. Партньорство за развитие.

На регионално и областно ниво са изградени и действат консултативни органи на принципа на партньорството, които активно участват в планирането, програмирането, наблюдението и оценката в областта на прилагане на политиката за регионално и местно развитие.

Основните органи, които включват представители на държавните органи – ключови министерства, областни управители, местни власти, икономически и социални партньори и граждански организации, са:

Регионалният съвет за развитие, който обсъжда и съгласува Регионалния план за развитие на Североизточния район за планиране в т.ч. и оценява инициативите на общините за регионално и местно развитие. Този орган е изграден на ниво, съответстващо на Ниво 2 от класификацията на европейските региони (NUTS), възприета от Евростат.

Областният съвет за развитие, който обсъжда и приема проекта на Областна стратегия за развитие на област Добрич 2005-2015 г., като също така оценява инициативите на общините, регионалните агенции, гражданските сдружения и неправителствените организации, свързани със стратегията за развитие на областта. Областният съвет за развитие е изграден на ниво, съответстващо на Ниво 3 от класификацията на европейските региони (NUTS).

Основните партньори в осъществяване на Общинския план за развитие на Община Генерал Тошево са:

♦ **Общинската администрация – координатор и двигател на развитието** - основна страна в подготовката и реализацията на стратегията за развитие, залегнала в Общинския план, като институционализирана воля на населението на общината за местно самоуправление.

Ролята на органите на местното самоуправление и общинската администрация е ключова по отношение на следните области:

- влияние върху икономическата среда /най-вече чрез местни данъци и такси/;
- насърчаване на частния бизнес чрез инвестиции в публичната инфраструктура;
- пряко участие в отделни проекти, в които е ангажирана общинска собственост и които могат да бъдат основа за публично-частни партньорства;
- подпомагане на определени инициативи чрез помощ при тяхното финансиране;
- предоставяне на качествени публични услуги, в полза на ясни и прозрачни отношения между бизнеса, гражданството и общинската администрация.

♦ **Частният бизнес – надежден икономически партньор**

За успешното реализиране на Общинския план за развитие е особено важно да има постоянен диалог между общината и бизнеса за потенциалните ползи и загуби от едно или друго решение и за това как то би се отразило в по-широк план върху икономическите и социалните аспекти на развитието в Община Генерал Тошево. Създаването на благоприятен бизнес климат в общината е основна предпоставка и за привличането на преки чуждестранни инвестиции.

♦ **Социалните партньори и неправителствените организации** – професионалните сдружения и организации на работниците и служителите и неправителствените организации, действащи на територията на Общината, ще имат

съществена роля при реализацията на Общинския план за развитие, като в някои отношения е възможно ролята им да бъде водеща. Предпоставките за това са следните:

- В много случаи само тези организации могат да бъдат бенефициенти по програми и от тяхната активност в кандидатстването с проекти зависи възможността за привличане на допълнителни инвестиции в общината;
- Организацията обикновено са източник на качествени експертни знания и “друг поглед” върху едни или други проблеми, което ги прави често незаменими при изработване и взимане на решения на общинско ниво;
- Постоянно взаимодействие с граждански групи, добро познаване на местните проблеми и възможност за мобилизиране на гражданската активност;

5. МЕРКИ И ПОДХОДЯЩИ ДЕЙНОСТИ ЗА РАЗВИТИЕ

За реализирането на поставената основна цел се определят следните **приоритети**, в които ще се концентрират **мерките и дейностите** на общинското развитие.

Приоритет 1: Модернизация на съществуващата и изграждане на нова инфраструктура, подпомагаща икономическото и социално развитие на общината.

Цел 1: Развитие на елементите на инфраструктурата, допринасящи за подобряване на общинската конкурентноспособност

Мярка 1: Изграждане и рехабилитация на инженерната инфраструктура.

Дейности:

1. Основен ремонт на транспортната инфраструктура - пътища III клас.
2. Доизграждане и рехабилитиране на общинската пътна мрежа:
 - Основен ремонт IV 29603 Писарово;
 - Основен ремонт IV 29078 Вичево;
 - Основен ремонт IV 29067 Снягово;
 - Основен ремонт IV 29043 Пчеларово- Градини- Красен;
 - Основен ремонт IV 29052 Пленимир;
 - Основен ремонт IV 29051 Дъбовик – Пчеларово;
 - Основен ремонт IV29053 Равнец- Дъбовик.
3. Доизграждане и рехабилитиране на общинската улична мрежа.
4. Основен ремонт на тротоарните настилки в населените места на общината.
5. Подмяна подвижния състав на железниците.
6. Изграждане на инфраструктура, обслужваща транзита на ГКПП Йовково.
7. Изграждане довеждаща инфраструктура, обслужваща новите производства.
8. Изработване на цифров модел на регулационните планове на населените места в общината.

Мярка 2: Развитие на водоподаваща, водопреносна и канализационна мрежа.

Дейности:

1. Подобряване качеството на водоснабдяването на населените места от общината.
2. Реконструкция и обновяване на амортизираната водопреносна мрежа за пестеливо използване на водните ресурси.
3. Доизграждане на битовата канализационна мрежа.
4. Ограничаване изграждането на отходни канали за отпадни води и големи септични ями.

Мярка 3: Развитие и оптимизиране на електроенергийната система и внедряване на енергоспестяващи технологии.

Дейности:

1. Рехабилитиране на съществуващите морално остарели електроенергийни мощности в населените места на общината.
2. Внедряване и използване на неконвенционални източници на енергия – биогорива.
3. Отреждане на площадки за изграждане на ветрогенераторни паркове.
4. Подобряване системата на уличното осветление в населените места и компютърна система за управление.
5. Газифициране на населените места и промишлените зони.
6. Разработване на програма и проекти за енергийна ефективност.
7. Саниране на жилищните блокове.

Мярка 4: Опазване и подобряване качеството на околната среда.

Дейности:

1. Разработване на Общинска програма за управление на отпадъците.
2. Саниране и поетапно ликвидиране на нерегламентирани сметища .
3. Изграждане на претоварна станция за ТБО.
4. Разделно събиране и рециклиране на отпадъците.
5. Изграждане на зелени бариери и коридори около населените места и бизнес зони.
6. Благоустрояване на парковете, автоспирките в селата и гробищните паркове.
7. Намаляване риска от природни бедствия чрез анализ на рисковите точки и поддръжка на техническите съоръжения в изправност.

Мярка 5: Развитие на телекомуникационна инфраструктура.

Дейности:

1. Разширяване и качествено покритие от мрежите на мобилните оператори. Отреждане на площадки.
2. Създаване условия за разширяване дейността на кабелните оператори
3. Разширяване и увеличаване на Интернет достъпа за училища, институции и населението;
4. Насърчаване използването на информационните технологии в обучението на населението и бизнеса

Цел 2: Развитие на социалната инфраструктура

Мярка 1: Саниране на училища и детски заведения и оборудване.

Дейности:

1. Основен ремонт на всички общински училища и детски заведения.
2. Подмяна кухненско оборудване с газови съоръжения в детските заведения.
3. Основен ремонт на физкултурните салони и спортни площадки в учебните заведения.
4. Ремонт и преустройство на I -ви етаж на Ученическо общежитие и преместване на ОДК, кухненско обзавеждане.
5. Обзавеждане и оборудване на учебно-възпитателните заведения.

Мярка 2: Рехабилитация на базата за развитие на социални дейности и услуги

Дейности:

1. Възстановяване базата на лятното кино.
2. Основен ремонт за подобряване МТБ на читалищата в селата и града.
3. Основен ремонт и обзавеждане на МБАЛ Генерал Тошево.
4. Основен ремонт и обзавеждане на МЦ –I Ген. Тошево.
5. Основен ремонт на селските здравни служби.
6. Основен ремонт на административни сгради на територията на общината.

Приоритет 2: Създаване на условия за развитие и повишаване конкурентноспособността на местната икономика на основата на знанието.

Цел 1: Повишаване конкурентноспособността на бизнес структурите в промишлеността и селското стопанство.

Мярка 1: Подобен маркетинг за привличане на инвестиции в общината.

Дейности:

1. Разработване на маркетингов профил на общината.
2. Представяне на инвестиционни общински проекти и потенциал на национални и международни инвестиционни форуми, панаири и изложби
3. Създаване на лоби на Община Генерал Тошево в регионалните, национални и международни институции и организации за подкрепа на инвестиционни общински проекти.
4. Изграждане на база за провеждане на панаири с местни и чужди партньори.
5. Разширяване на контактите с чужди бизнес партньори.
6. Партньорство и активно съдействие на организации, подкрепящи икономическото развитие на национално и регионално ниво – ТПП, АРИРИ , бизнес-центрове др.

Мярка 2: Повишаване на достъпа и развитие на модерна бизнес-инфраструктура.

Дейности:

1. Подкрепа за изграждане на технологични паркове – Добруджански земеделски институт и Професионална гимназия по земеделие.
2. Изграждане на информационно-консултантски центрове и бизнес-инкубатор.
3. Привличане и популяризиране на технологии, добавящи стойност към развитието на местния бизнес.

Мярка 3: Повишаване професионалната квалификация на работната сила

Дейности:

1. Активно използване на възможностите на национални програми за повишаване квалификацията на работната сила;
2. Включване на социалните партньори – предприемачи, синдикати и браншови организации, в професионалното обучение;
3. Подкрепа на достъпа до обучение през целия живот;
4. Разработване и реализиране на програма за привличане и задържане на квалифицирани специалисти в общинската икономика.
5. Ориентиране на програмите за професионално обучение към потребностите на пазара на труда.

Цел 2: Стимулиране на частния бизнес и създаване условия за развитие на жизнеспособни и високо адаптивни малки и средни предприятия.

Мярка 1: Подкрепа на малките и средни предприятия от общината.

Дейности:

1. Подпомагане развитието на услуги за статорац бизнес.
2. Реализиране на схеми за насърчаване на предприемачеството :
 - Местни данъци и такси;
 - Поддържане на база данни за свободни общински терени
 - Гаранционен фонд
3. Насърчаване за участие в програми и мерки за заетост

Мярка 2: Повишаване диалога и информираността между МСП и местните власти.

Дейности:

1. Създаване на консултативен съвет по икономическо развитие
2. Улесняване на достъпа до информация и консултантски услуги, предлагани от национални и международни програми.
3. Развитие на система за консултиране и провеждане на информационни кампании за запознаване на МСП с промените в законодателството, регулиращо дейността им.

Мярка 3: Подобряване обслужването на бизнеса в общината.

Дейности:

1. Въвеждане “Гише на предприемача”.
2. Насърчаване въвеждането на иновации и производството на нови продукти, системи за управление и контрол на качеството и проникване на пазара.
3. Административна подкрепа в изготвяне и реализация на инвестиционни проекти.

Цел 3: Оптимално използване на природния потенциал за диверсификация на местния продукт .

Мярка 1: Развитие на модерно земеделие и животновъдство.

Дейности:

1. Подпомагане изготвянето на бизнес планове и проекти за създаване на модерни ферми.
2. Изготвяне на устройствени проекти и осигуряване на базова инфраструктура.

3. Максимално оползотворяване възможностите на програма САПАРД.
4. Проучване и картиране на районите, подходящи за поливно земеделие.
5. Изграждане на тържище за селскостопанска продукция.
6. Рекултивация на нарушени терени и опазване на хумуса.

Мярка 2: Създаване на агроклъстер.

Дейности:

1. Създаване на център за консултиране и стартиране на собствен бизнес в областта на фермерството и създаване мрежа от ферми за производство на зърнени култури и животинска продукция.
2. Провеждане на научни конференции, изнесени прояви на “Добрички панаир”.
3. Внедряване на системи за управление на качеството.
4. Информационни форуми за запознаване с националните стратегии и програми, свързани с аграрния сектор.

Мярка 3: Създаване на агрокомплекс по зеленчукопроизводство и овощарство.

Дейности:

1. Изграждане на системи за поливно земеделие;
2. Изграждане на оранжерия, оползотворяваща отпадната топлина от газостанцията;
3. Изграждане на разсадник
4. Проектиране и изграждане на цех за сушене;
5. Проектиране и изграждане на цех за замразяване;
6. Проектиране и изграждане на цех за пакетиране на храни.

Мярка 4: Популяризиране и стимулиране на биологичното земеделие.

Дейности:

1. Изготвяне на информационни материали за добри практики;
2. Предоставяне на консултации за създаване и развитие на биологично земеделие;
3. Ограничаване използването на пестициди и торове.

Мярка 5: Осигуряване на достъп до актуална информация и повишаване научното обслужване в аграрния сектор.

Дейности:

1. Популяризиране научните достижения чрез организиране на демонстративно показни обекти и други форми, с което се подпомага внедряването им.
2. Организиране и предоставяне за внедряване на примерни модули и технологии в областта на земеделието.
3. Маркетингови проучвания и информационно обслужване в областта на земеделието.
4. Предоставяне на информация за пряка финансова помощ за привеждане на качеството към съвременните стандарти.

Мярка 6: Развитие на ловен, еко, културен, конгресен туризъм.

Дейности:

1. Изграждане на екопътеки в района на язовир Дрян .

2. Изграждане Музей на хляба в партньорство с Добруджански земеделски институт.
3. Изработване на туристически маршрути, свързани с живота и творчеството на Йордан Йовков и Дора Габе.

Приоритет 3: Инвестиране в развитието на човешкия ресурс и подобряване качеството на живот в общината.

Цел 1: Подобряване на организацията и качеството на човешките ресурси

Мярка 1: Стимулиране и развитие на системи “Обучение през целия живот”.

Дейности:

1. Разработване и прилагане на програми за ограмотяване, обучение, квалификация и преквалификация на населението, включително и с ВУЗ, подготвящи кадри за структуроопределящите сектори на общинската икономика
2. Мерки за насърчаване на заетостта сред младежите, ромите, социално слабите, инвалидите.
3. Подобряване на образователните, социалните, здравни услуги за населението.
4. Подкрепа на спортни и младежки инициативи.
5. Създаване на културно-информационен център към читалище “Светлина”.

Мярка 2: Развитие на политика за равнопоставеност на половете и достъпност за социалните групи на пазара на труда.

Дейности:

1. Разработване на механизми за насърчаване на равните възможности между мъжете и жените;
2. Реализиране на програми за постигане на целогодишна заетост;
3. Използване на публично-частните партньорства за осигуряване на непосредствен преход от учебното заведение към работното място.
4. Обучение на предприемачи с акцент върху развитието на женското и младежко предприемачество.

Мярка 3: Подобряване образователните, социалните и здравни услуги на населението.

Дейности:

1. Ефективност на взаимодействието с родителската общност и училищните настоятелства.
2. Пълно интегриране в образованието на деца и ученици от етническите малцинства.
3. Активно регионално и трансгранично сътрудничество в областта на образованието.
4. Повишаване квалификацията на педагогическите и управленски кадри в системата на образованието.

5. Подобряване на обучителната среда за осъществяване на преход към информационно общество.
6. Създаване на условия за разкриване на център за професионално обучение съвместно с представители на бизнеса.
7. Засилване здравнообразователната превенция в и извън училище.
8. Развитие на студентството с НПО за подготовка и реализиране на проекти в сферата на здравеопазването.
9. Изграждане на Дом за стари хора.
10. Разширяване обхвата на лицата в Домашен социален патронаж /ДСП/.
11. Осъвременяване МТБ на ДСП.
12. Квалификация на заетите в ДСП.

Мярка 4: Съхраняване и насърчаване развитието на културните традиции.

Дейности:

1. Съхраняване културната идентичност на общината.
2. Разширяване и разнообразяване на културния календар и провеждане на конкурси и празници на изкуствата, фолклора и традициите.
3. Приобщаване на децата и младежите към общозначимите ценности и активното им участие в културните процеси.
4. Обвързване на културните дейности с различните форми на туризма и тяхното стимулиране.
5. Опазване, експониране и социализиране на културно-историческото наследство.

Мярка 5: Подкрепа на спортните клубове и дейности.

Дейности:

1. Създаване условия за развитие на младите хора и защита на децата.
2. Модернизация на спортните съоръжения в общината.
3. Подобряване на качеството на съществуващата и разширяване на училищната спортна база.
4. Публично-частно партньорство при ползване на спортните обекти.

Цел 2: Интегриране на хората в неравностойно положение, социално слабите, етническите малцинства в живота на града.

Мярка 1: Интеграция на уязвимите групи.

Дейности:

1. Изграждане на центрове за социална интеграция на етническите групи.
2. Насърчаване на достъпа на уязвимите групи до образование, за активно поведение на пазара на труда.
3. Подобряване достъпа на хора с увреждания до обществени места, сгради, транспорт, обществена информация и др.
4. Активно включване на неправителствения сектор в подготовка и реализиране на проекти за хора в неравностойно положение на пазара на труда.

Мярка 2: Подобряване условията на живот и равноправно включване на ромите и бедните етнически малцинства в социално-икономическия живот на общината.

Дейности:

1. Благоустройствени мероприятия в районите с концентрирано ромско население.
2. Съвместно с неправителствения сектор участие в проекти и програми за интегрирането на етническите малцинства в социално-икономическия живот на общината.

Приоритет 4: Трансгранично сътрудничество в рамките на Еврорегион Добруджа.

Цел 1: Оптимизиране на трансграничното сътрудничество.

Мярка 1: Укрепване на партньорството с общините от Република Румъния и Република Украйна.

Дейности:

1. Активно сътрудничество във всички сфери на социално-икономическо развитие.
2. Създаване на трайни връзки между бизнес структурите от двете страни на границата.
3. Организиране на съвместни изложби и панаири.

Мярка 2: Инициатива за създаване на Междуобщинска асоциация на общините от Еврорегион Добруджа.

Дейности:

1. Проучване възможностите за създаване на сдружение между общините от Еврорегион Добруджа.
2. Проучване възможностите и изграждане на нов ГКПП с. Лозница.

Мярка 3: Развиване на административния капацитет и участие в международни програми и проекти по програмите за трансгранично сътрудничество.

Дейности:

1. Разработване на програма за сътрудничество "Добросъседство".
2. Широко обсъждане и гражданско участие в разработване и реализиране на съвместни проекти.
3. Повишаване административния капацитет на работещите в сферата на трансграничното сътрудничество.

Цел 2: Разширяване на трансграничните бизнес-контакти.

Мярка 1: Презентиране на местния бизнес на трансгранични, европейски и международни форуми.

Дейности:

1. Представяне на всички актьори от икономическия и социалния сектор на провежданите форуми.
2. Насърчаване създаването на трансгранични бизнес-асоциации.

Мярка 2: Подкрепа на местния бизнес за установяване на трансгранични партньорства

Дейности:

1. Предоставяне на информация на местните партньори за бизнес субектите от другата страна на границата.
2. Създаване на база данни на фирми, работещи в граничния регион и проявяващи интерес към трансгранични дейности.

Мярка 3: Насърчаване на трансгранични инициативи във всички области на социално икономическия живот.

Дейности:

1. Определяне областите на действие в съответствие с общите интереси.
2. Коопериране в сферата на бизнеса, свободното време, култура, образование, екология
3. Координиране и подкрепа на трансграничното коопериране

Приоритет 5: Укрепване на институционалния капацитет и стимулиране взаимодействието между местните институции и гражданското общество.

Цел 1: Подобряване на ефективността от действията на общинската администрация

Мярка 1: Подобряване на предоставяните услуги от местната администрация, свързани с новите форми на информационно и административно обслужване

Дейности:

1. Обучение и развитие на уменията за управление при нови стандарти за ефективност и партньорство.
2. Въвеждане на информационни продукти за обслужване на населението и бизнеса: е-администрация, е-община и др.
3. Насърчаване на гражданската активност. Подкрепа на инициативи на НПО.
4. Подобряване на достъпа на обществеността до информация.

Мярка 2: Подобряване на административния капацитет за разработване на проектни предложения за работа със Структурните фондове и по международни програми и проекти

Дейности:

1. Оценка на капацитета за планиране, анализиране, разработване и управление на проектни предложения за привличане на средства от Структурните фондове.
2. Проекти за сътрудничество между институциите и партньорите при изпълнението на стратегията за развитие.
3. Техническа помощ за подготовка на проекти.
4. Обучение и развитие на уменията за управление на проекти и осъществяване на ефективен финансов контрол.

Цел 2: Подпомагане изграждането на местни партньорства за развитие

Мярка 1: Създаване на публично-частни партньорства и инициативи за икономическо развитие

Дейности:

1. Изграждане и институционално укрепване на структури за партньорство в общината, способни да поемат отговорности за формиране и прилагане на интегрирани политики за развитие.
2. Повишаване на ефективността от прилаганите интервенции и мерки чрез по-добра координация между партньорите, засилено целево въздействие, информационно осигуряване и подобрени мониторинг и оценка.

Мярка 2: Развитие на публично-частните партньорства за координация на дейностите по разработване и управление на проекти

Дейности:

1. Обучение на регионалните партньори за разработване и прилагане на интегрирани мерки за развитие.
2. Сътрудничество при управление на проекти.
3. Работа в мрежа.

Мярка 3: Междубщински дейности и проекти.

Дейности:

1. Участие в съвместни проекти с Общини от Добричка област /създаване на междубщински структури/ в сферата на:
 - Животновъдство - създаване на структура за провеждане на обща политика с цел възстановяване на отрасъла;
 - Туризъм - обща комуникационна и презентационна стратегия на общ туристически продукт;
 - Екология:
 - регионално депо за отпадъци;
 - управление на водите.
 - Инфраструктура – осигуряване на транспортен достъп при зимни условия;
 - Здравеопазване и социални дейности:
 - Разработване на здравни пакети от услуги за малките населени места на мобилен принцип;
 - Скринингови, профилактични програми;
 - Изграждане на онко- и тубдиспансер.
2. Участие в съвместни проекти с общини от Североизточния район за планиране:
 - осигуряване на достъп до трансевропейските коридори.
3. Създаване на междубщинска структура и общ финансов фонд за проекти, имащи значение за повече общини и области.

6. ИНДИКАТИВНА ФИНАНСОВА ТАБЛИЦА

Структурен елемент на Общинския план за развитие е неговата индикативна финансова таблица. Тя дава числен финансов израз на предвидените за реализация мерки по съответните приоритети.

Индикативната финансова таблица показва необходимите финансови ресурси за изпълнение на плана, детайлизиране на приоритети, цели, мерки, години и прогнозираните източници за финансиране.

Финансовите ресурси за всеки приоритет са определени въз основа на планираните в плана мерки и това позволява наобелязаните интервенции /дейности-проекти/ да бъдат финансирани и реализирани.

Групираны, основните източници за финансиране на планираните дейности и проекти са:

- ◆ **Национални източници** - това са републиканския бюджет, общински бюджет, принос на търговски дружества с държавно или общинско участие, финансиране от частни търговски дружества;
- ◆ **Средства с източник Европейски съюз** - това са сега действащите предприєдинителни финансови инструменти ФАР, САПАРД, и ИСПА до началото на 2007 г., хоризонталните програми на Европейския съюз - "Сократ", "Леонардо да Винчи", "VI-та рамкова програма", "Медия+", програмите "Култура", "Младеж", Структурни фондове и Кохезионен фонд, както и останалите инициативи на Общността – след приемане на страната ни за пълноправен член на ЕС;
- ◆ **Привлечени средства чрез дългови инструменти** – кредитни институции и инвестиционни фондове;
- ◆ **Безвъзмездни средства от други източници.**

Както всички общини, така и Община Генерал Тошево трябва да мобилизира всичките си налични ресурси и последователно и целенасочено да започне да разработва проекти. Акцент в работата на общината трябва да бъде иницирането и разработването на междуобщински проекти на базата на диалог с останалите общини от СИРП за координиране на действията и инициране на крупни инвестиционни проекти с инфраструктурна насоченост, с цел преодоляване на вътрешно-регионалните различия.

Единствено от общината зависи привличането на допълнителни ресурси за нейното развитие. Това означава:

- при съставянето на годишните бюджети да се определят приоритети и да се отпускат средства за разработването и съфинансирането на проекти;
- в годишните бюджети да се залагат средства за съфинансиране на партньорски проекти, насочени към населените места в Общината;
- мобилизиране на ресурси чрез частично съфинансиране на проекти от фирми или обществени организации, и с други общини.

Предвиждат се мерки за утвърждаване на финансовата децентрализация, предоставяне на по-голяма автономност на местните власти, които ще улеснят усвояването на средства от Европейските фондове, като:

- стимулиране на конкурентния характер при привличането на местни инвеститори чрез даване на автономност на общините при въвеждането на преференции - местни данъци и такси, развитие на инфраструктура и т.н. за инвеститорите;
- стимулиране развитието на общинските кредитни пазари;
- разработване на законови процедури общините да емитират дълг.

Усвояването на средства от ЕС не би било възможно, без да се мобилизират усилията на широк кръг партньори и на цялата общност, за разработване и предлагане на голям брой висококачествени проекти.

Отговорност на общината в това отношение е:

- активно включване на гражданските организации в процеса на изпълнение на общинския план за развитие;
- създаване на система от стимули за развитие на местните НПО;
- създаване на открити и равнопоставени процедури за изграждане на партньорства;
- провеждане на ежегодни срещи с НПО в града за съвместно идентифициране на проблеми на общността и планиране на интервенции;

Наложително е да се приложат неотложни мерки за повишаване на програмния и проектен капацитет на общината. Достъпът до финансовите инструменти зависи само от нейната действителна способност да представя ефективни и конкурентни проекти и да демонстрира ефективното им управление. Местните участници трябва да осъзнават, че успешното участие в Структурните фондове на ЕС и програмите, подкрепящи регионалното развитие, ще зависи и от тяхната инициатива, способност за поемане на риск, новаторство и капацитет за изграждане на партньорство.

Финансовите разчети за повечето мерки и проектни идеи са базирани само на експертно предположение, доколкото таблицата има индикативно значение **(Приложение 1)**.

7. ИЗПЪЛНЕНИЕ, НАБЛЮДЕНИЕ И АКТУАЛИЗАЦИЯ НА ОБЩНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ

Организацията и методът за изпълнение на Общинския план за развитие обхващат системите за управление и контрол, наблюдение и оценка, осигуряване на информация и публичност и прилагането на принципа за партньорство на всички етапи на изпълнение.

В процеса на реализация на плана ще се спазват и принципите на отговорно и добро управление, ефективен финансов контрол, разделение на правомощията при осъществяване на управленските функции, предотвратяване и корекция на нередностите при изпълнението на конкретните дейности

7.1. Системи за управление и контрол.

Орган за управление на Общинския план за развитие е Кметът на общината. От формулираните цели произлиза сложен комплекс от интервенции, излизаци откъд сегашните задължения и капацитет на общинската администрация.

Публичността на общинския план за развитие не трябва да бъде формална. Активното привличане на бизнеса и неправителствения сектор е необходимо условие за реализация на предприетите мерки и проекти. Липсващият ресурс от идеи, компетенции, мотивация и пари се съдържа в местната власт. Освен това е необходимо да се предприемат мерки за повишаване на общия капацитет на общинската администрация, както и на партньорите на общинското развитие, както е посочено в Приоритет 5 на плана.

Органът за управление /Кметът на общината/ е отговорен за:

- организацията и координацията на системата за събиране на статистическа и финансова информация за изпълнението на плана;
- организацията и контролната дейност по изпълнението на Програмата за реализация на Общинския план за развитие;
- изготвянето и представянето на годишни доклади и заключителен доклад за изпълнението на Програмата за реализация на Общинския план за развитие за одобряване от Общински съвет;
- организирането на междинна и заключителна оценка на постигнатия напредък при изпълнението на целите и приоритетите;
- ефективното финансово управление и контрол;
- координацията и съответствието със секторни политики на местно, областно/регионално и национално ниво;
- спазването на съответното законодателство, нормативната уредба и методическите указания на компетентните органи;
- осигуряването на публичност и прозрачност на Общинския план за развитие, както и на действията по реализацията му.

Освен това като член на Областния съвет за развитие Кметът на общината има възможност да влияе върху определянето на мерките и проектите, които ще бъдат включени и финансирани от Националната оперативна програма за регионално развитие, така също и в новата Инвестиционна програма за развитие на районите за целенасочено въздействие.

В своята дейност Кметът ще бъде подпомаган от цялата общинска администрация. Специализираните звена на общинската администрация са отговорни за оперативното управление на плана – административно и финансово управление, финансов контрол и вътрешен одит.

Изграденият Съвет за партньорство за изпълнението на общинския план за развитие с представители на публично-частния сектор заедно с Постоянните комисии на Общински съвет ще оказват помощ при осъществяването на местната икономическа политика и ще упражняват надзор на системата за мониторинг на Общинския план за развитие.

7.2. Мерки за консултиране на партньорите.

Процесът на консултации включва участие на партньорите при разработването на Общинския план за развитие, неговото управление, наблюдението и оценката на постигнатите резултати.

Консултациите имат за цел координация и мобилизация на всички ресурси на общината за изпълнение на плана, както и разширен обмен на мнения и идеи за успешно прилагане на политиката за местно интегрирано развитие между всички основни участници – местни власти, социални партньори, неправителствен организации, частен бизнес, областен управител и областна администрация. Обобщените резултати от процеса на консултации водят до последваща актуализация на плана съобразно настъпилите промени, тенденциите и перспективите за развитието на общината.

Формите на консултиране и взаимодействие включват създаването на специализирани работни групи, експертни консултации по ключови проблеми, съвместни комисии за мониторинг по отделните мерки, обществени форуми и дискусии, гарантиращи прилагането на принципа на партньорството.

7.3. Мониторинг - наблюдение, оценка и актуализация на плана.

Мониторингът е систематично събиране, анализ и използване на информация, необходима за управлението и вземането на решения в процеса на работа по изпълнение на Общинския план за развитие. По този начин може да се сравни реалния напредък по изпълнението на плана с предварително планираните дейности. Мониторингът е част от регулярното управление на прилагането на плана и изпълнява основна функция: обратна връзка по предотвратяване на рисковете пред изпълнението на предвидените дейности и в резултат на това, на стратегическата цел и приоритетите.

Оценката се фокусира върху ефектите, постиженията и изпълнението, докато мониторингът е насочен главно към ресурсите и той трябва да се схваща по-скоро като текуща, постоянна дейност, докато оценяването е предимно, но не постоянна дейност. Мониторингът преди всичко дава информация, докато оценката "преценява" тази информация.

Наблюдението и контролът за ефективното и ефикасното изпълнение на Общинския план за развитие се извършват от Специализирана група за наблюдение, назначена със заповед на Кмета. Функциите по наблюдението обхващат:

- разглеждане и утвърждаване индикаторите за наблюдение на изпълнението на плана;
- периодичен преглед на постигнатия напредък по отношение на целите;
- анализиране резултатите от изпълнението на приоритетите, целите, мерките и степента на постигане на интервенциите;
- разглеждане резултатите от междинната оценка, ако такава е възложена;
- ежегодно подготвя доклад за изпълнението на плана, който Кметът внася в Общинския съвет;

- разглеждане предложения за преразпределение на средствата по приоритетите, целите и мерките;
- предложения за промени, свързани с постигането на целите на плана или подобряване на управлението му.

Общинският съвет разглежда и одобрява годишните доклади и заключителния доклад за изпълнение на плана.

Докладите съдържат информация за:

- промените в социално-икономическите условия и секторните политики за развитие на местно, регионално и национално ниво;
- постигнатия напредък по изпълнението на приоритетите, мерките и индивидуалните проекти и схеми за подпомагане;
- финансовото изпълнение на проектите;
- действията, предприети с цел осигуряване на качество и ефективност при изпълнение на плана включващи:
 - мерките за наблюдение, оценка и контрол, както и създадените механизми за събиране на данни;
 - преглед на всички значителни проблеми, възникнали в процеса на изпълнение, както и мерките за преодоляване на тези проблеми;
 - мерките за осигуряване на публичност
 - мерките за постигане на необходимото съответствие със секторните политики и програми.

Наблюдението и оценката следва да проследяват не само използването на финансовия и ресурсен потенциал, но активно да отчитат и физическия прогрес върху територията на общината - настъпващи промени в състоянието на средата в резултат от предприети интервенции. Това изисква набор от специфични индикатори и възможност за алтернативност и адаптивност при оценяване изпълнението на плана.

Етапите за оценяване на изпълнението на плана включват извършване на междинна (през 2010 г.) и последваща/заключителна (до средата на 2013 г.) оценка, както и оценки по отделни теми или проекти.

Настоящият план е отворена система. Веднъж приет, той би трябвало да остане относително "твърд" в стратегическата си насоченост и цели, но отворен и гъвкав по отношение на мерките и интервенциите.

7.4. Информация и публичност.

Органите, звената и организациите, извършващи действия в рамките на правомощията си по изпълнението на Общинския план за развитие, осигуряват своевременна информация за характера и същността на тези действия, за необходимостта и потенциалните ползи от извършването им, за последиците от тях, както и за постигнатите резултати, включително относно помощта, предоставена на общината от фондовете на ЕС и републиканския бюджет.

Информацията е насочена към:

- широката общественост;
- потенциалните бенефициенти по отделните мерки и проекти;
- лицата и организациите, осъществяващи промоцията на индивидуални проекти;
- осигуряване на прозрачност на действията и отчетност на средствата.

8. ИНДИКАТОРИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА

Приоритет 1: Модернизация на съществуващата и изграждане на нова инфраструктура, подпомагаща икономическото и социално развитие на общината.

Цел 1: Развитие на елементите на инфраструктурата, допринасящи за подобряване на общинската конкурентноспособност:

- Оценка на състоянието на пътната и улична мрежа по населени места – Обем на инвестициите;
- Обхват на газификацията на населените места;
- Подобряване водоснабдяването на населените места и снижаване загубите на питейна вода;
- Намаляване обема на нерегламентираните сметища (дка);
- Обем на санирани обществени сгради и жилищни блокове (куб.м);
- Подобрени общински пътища в лошо състояние и такива без настилка в км;
- Подобрена улична мрежа в лошо състояние в км;
- Изградена водопреносна мрежа в км;
- Намалени загуби на вода по водопреносната мрежа (в %);
- Изградена канализационна мрежа в км;
- Процент на населението с подобрен транспортен достъп;
- Работни места, създадени или запазени в резултат на проекти в транспорта;
- Изградена довеждаща и туристическа инфраструктура в км;
- Разработена програма за енергийна ефективност;
- Изработен цифров модел на регулационните планове на населените места;
- Подобрена електроенергийна система;
- Внедрени нови енергоизточници.

Цел 2: Развитие на социалната инфраструктура:

- Оценка на състоянието на социалната инфраструктура;
- Обем на инвестициите;
- Благоустроени паркове, автоспирки, гробищни паркове;
- Обем на санирани обществени сгради (куб.м).

Приоритет 2: Създаване на условия за развитие и повишаване конкурентноспособността на местната икономика на основата на знанието.

Цел 1: Повишаване конкурентноспособността на бизнес структурите в промишлеността и селското стопанство:

- Създаден пакет от мерки за насърчаване на чуждестранни инвестиции /ръст на инвестициите/;
- Брой предоставени услуги на малкия и среден бизнес;
- Предоставени облекчения от страна на общината за развитие на малкия и среден бизнес;

- Електронно банкиране;
- Въведени международни стандарти за качество;
- Брой преминали през обучителни курсове общински служители;
- Изградени партньорства с бизнеса, структурите на гражданското общество и широката общественост;
- Изградена база за панаири, изложения с местни и чужди партньори.

Цел 2: Стимулиране на частния бизнес и създаване условия за развитие на жизнеспособни и високо адаптивни малките и средни предприятия:

- Създаден консултативен съвет;
- Брой предоставени услуги;
- Разработен пакет от инструменти;
- Равнище на безработица – база 2005 година;
- Въведено Гише на предприемача;
- Брой иновационни практики и нови производства.

Цел 3: Оптимално използване на природния потенциал за диверсификация на местния продукт:

- Брой изготвени бизнес планове;
- Брой реализирани инвестиционни и устройствени проекти;
- Уسوени средства по программа САПАРД;
- Изградено тържище за селскостопанска продукция;
- Създаден център за консултиране и стартиране на собствен бизнес;
- Брой проведени конференции и информационни форуми;
- Изградени цехове за: сушене, замразяване и пакетиране на храни;
- Изградена оранжерия;
- Обем инвестиции в лв;
- Изграден разсадник;
- Изграден Музей на хляба;
- Изградени екопътеки и туристически маршрути.

Приоритет 3: Инвестиране в развитието на човешкия ресурс и подобряване качеството на живот в общината.

Цел 1: Подобряване на организацията и качеството на човешките ресурси:

- Равнище на безработица – база 2005 година;
- Обем на инвестициите в подобряване на МТБ на социалната инфраструктура – база 2005 година;
- Намалване на вътрешнообщинските различия в равнището на заетост;
- Повишаване обхвата на учащите по групи I-IV клас, V-VIII клас и горен курс – база 2005 година;
- Брой квалифицирани преподавателски кадри;
- Брой разкрити работни места с целогодишна заетост;
- Брой заети жени в “традиционно мъжки” професии;
- Програма за осигуряване на непосредствен преход от учебното заведение към работното място;

- Реализирани публично-частни партньорства;
- Създаден културно-информационен център;
- Изграден Дом за стари хора;
- Брой обхванати в ДСП;
- Брой квалифицирани служители в ДСП;
- Намаляване на междуучилищните различия в равнището на образование;
- Модернизирани спортни съоръжения.

Цел 2: Интегриране на хората в неравностойно положение, социално слабите, етническите малцинства в живота на града:

- Изграден център за социална интеграция;
- Изградена достъпна среда за хора с увреждания;
- Благоустроени райони с концентрирано ромско население;
- Брой реализирани проекти с НПО.

Приоритет 4: Трансгранично сътрудничество в рамките на Еврорегион Добруджа.

Цел 1: Оптимизиране на трансграничното сътрудничество:

- Брой реализирани проекти – база 2005 година;
- Обем на инвестициите – база 2005 година;
- Брой договори за международно сътрудничество и развитие.

Цел 2: Разширяване на трансграничните контакти между бизнес партньорите:

- Брой реализирани проекти – база 2005 година;
- Обем на инвестициите – база 2005 година;
- Брой договори за сътрудничество между партньорите;
- Разработена програма “Добросъседство”;
- Изграден нов ГКПП с. Лозница.

Приоритет 5: Укрепване на институционалния капацитет и стимулиране взаимодействието между местните институции и гражданското общество.

Цел 1: Подобряване на ефективността от действията на общинската администрация:

- Реализиран проект за е-администрация, е-община;
- Осигурен достъп на обществеността до информацията;
- Брой преминали обучение за развитие на уменията за управление на проекти и финансов контрол.

Цел 2: Подпомагане изграждането на местни партньорства за развитие:

- Брой разработени съвместни проекти между областна администрация, общинска администрация, частния сектор и неправителствения сектор;

- Брой финансирани съвместни проекти между областна администрация, общинска администрация, частния сектор и неправителствения сектор;
- Брой на преминалите обучение по разработване, финансиране и управление на съвместни проекти и прилагане на интегрирани програми за развитие;
- Създадено обществено звено за мониторинг на изпълнението на общинския план за развитие;
- Предприети мерки в резултат на мониторинга;
- Изградена междуобщинска структура и общ финансов фонд за проекти с общинско, областно и национално значение;
- Степен на изграденост на междуобщинската свързваща инфраструктура;
- Реализирани публично-частни партньорства – сключени договори за концесии; създадени съвместни предприятия;
- Привлечено дялово участие на бизнеса в съвместни проекти с общината.

ПРИЛОЖЕНИЯ

Приложение № 1

ИНДИКАТИВНА ФИНАНСОВА ТАБЛИЦА

(в хил.лева)

ПРИОРИТЕТ	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	ОБЩО
Приоритет 1 Цел 1	5 700	2 820	8 100	7 500	6 900	6 800	520	38 340
Приоритет 1 Цел 2	1680	500	750	1000	500	870	100	5 400
Приоритет 1 ОБЩО	7 380	3 320	8 850	8 500	7 400	7 670	620	43 740
Приоритет 2 Цел 1	95	300	300	300	31	35	70	1 131
Приоритет 2 Цел 2	29	150	80	28	20	20	35	362
Приоритет 2 Цел 3	205	210	368	260	200	250	583	2 076
Приоритет 2 ОБЩО	329	660	748	588	251	305	688	3 569
Приоритет 3 Цел 1	183	159	190	200	1500	420	94	2 746
Приоритет 3 Цел 2	70	105	105	120		200		600
Приоритет 3 ОБЩО	253	264	295	320	1500	620	94	3 346
Приоритет 4 Цел 1	20	25	8	7				60
Приоритет 4 Цел 2					26	23	35	84
Приоритет 4 ОБЩО	20	25	8	7	26	23	35	144
Приоритет 5 Цел 1	32	80	80	12	50	50	16	320
Приоритет 5 Цел 2	8,5	8,5	8,5	8,5	8,5	8,5	8,5	60
Приоритет 5 ОБЩО	40,5	88,5	88,5	20,5	58,5	58,5	24,5	380
ОБЩО	8 023	4 358	9 990	9 436	9 236	8 677	1 462	51 179

Финансов източник	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Общо
Общински бюджет	1925	939	2 034	2 325	2 285	1 992	404	11 904
Централен бюджет	1765	898	1 911	1 976	2 232	1 913	220	10 915
ЕФРР	2708	1 370	3 075	2 565	1 747	1 846	389	13 700
ЕСФ	467	294	813	675	812	760	101	3 922
КФ	547	401	887	1 020	857	810	123	4 645
ДВФИ	611	456	1 270	875	1 303	1 356	225	6 096
ОБЩО	8 023	4 358	9 990	9 436	9 236	8 677	1 462	51 179

Забележка:

Цените са прогнозни и са формирани на база действащи през 2005 г.

СТРУКТУРНИ ФОНДОВЕ НА ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

Общността осигурява финансова подкрепа за постигането на целите, дефинирани в Договора за Европейския съюз, чрез структурните фондове /Европейски фонд за регионално развитие, Европейски социален фонд, Европейски Фонд за ориентиране и гарантиране на селското стопанство - секция Ориентиране/, Кохезионния фонд, Европейска инвестиционна банка, както и чрез други съществуващи финансови инструменти като инициативи, програми и др.

Структурните фондове представляват финансовият инструмент за провеждането на "Регионалната структурна политика", която понастоящем е една от най-важните политики провеждани от ЕС. Това е обобщаващо наименование за няколко различни фонда, създадени по различно време и с различна цел от ЕО/ЕС. Смисълът на Структурните Фондове е да приведе всички региони/ държави от ЕС към ниво на социално сближаване, средно за ЕС. Като част от тези мерки е и преодоляването на регионалните различия в рамките на отделните държави. С приемането на План 2000 и реформата на Общите политики провеждани от Съюза, тези фондове са включени в една обща финансова рамка.

Европейската регионална политика е обща за всички страни-членки и се базира на финансовата солидарност. Тя позволява трансфер на около 35% от бюджета на ЕС /който основно се набира от най-богатите държави/ към по-слабо развитие и по-необлагодетелствани региони и социални групи. Този подход подпомага не само страните- бенефициенти, но и страните, които са нетни донори, тъй като техните предприятия печелят от възможностите за големи инвестиции и от трансфера на икономическо и технологично ноу-хау, особено в регионите, където различните видове икономическа активност не са все още напълно изчерпани. Регионалната политика позволява на всички региони да спомогнат повишаването на конкурентноспособността на целия ЕС.

Европейската солидарност се изразява преди всичко чрез четирите Структурни Фонда. Във всички страни-членки те имат мултипликационен ефект върху икономическите и социални фактори, като по този стимулират развитието на регионалната икономика. Има и специален фонд за подпомагане на Испания, Гърция и Португалия, тъй като транспортната и екологична инфраструктура в тези страни-членки все още не отговаря на критериите на ЕС. Това е т.нар. Кохезионен фонд, чиито ресурси са около 2,5 млрд. евро годишно за периода 2000 - 2006г.

Видове фондове

Четирите Структурни Фонда не са единен финансов източник в бюджета на ЕС. Всеки от тях има своя специфична област, макар че те работят съвместно. Конкретните задачи на фондовете се определят, както следва:

- **Европейски фонд за регионално развитие - ЕФРР/ The European Regional Development Fund - ERDF/.** Той е създаден през 1975 г. Фондът е най-важният инструмент за провеждането на общата "регионална политика", чиято цел е да допринесе за намаляване на различията между регионите в Общността. Фондът се прилага главно в национални програми за стимулиране на развитието чрез безвъзмездни субсидии, също така и при финансирането на: производствени инвестиции; създаване или модернизиране на инфраструктури, които допринасят за приспособяването на съответните региони; инвестиции за създаване на работни места, проекти за местно

развитие и подкрепа на малки фирми; мерки, насочени към експлоатиране на потенциала на вътрешно регионално развитие; инвестиции в областта на образованието и здравеопазването в региони, попадащи в дефиницията на Цел 1; финансиране на проучвания или пилотни схеми относно регионалното развитие на ниво Общност, особено, когато се отнасят до гранични райони на държавите-членки, туризъм, урбанистично развитие и култура. Фондът е част от бюджета на ЕС.

- **Европейски социален фонд - ЕСФ /The European Social fund - ESF/** е създаден през 1958г. Този фонд се прилага при финансирането на мерки от социално-политически характер. Мерките за постигане на висока заетост са една от важните политики на ЕС, залегнала в договора от Амстердам. Основната му задача е осигуряването на финансова подкрепа за изпълнението на цел 2 и 3 в борбата с безработицата, насърчава връщането на безработните и необлагодетелстваните групи към пазара на труда, главно чрез финансиране на мерки за обучение и на системи за набиране на работа. Финансирането по фонда конкретно допринася за: улесняване достъпа до пазара на труда, осигуряване на равни възможности на пазара на труда; развитие на уменията, способностите, повишаването на професионалната квалификация, преквалификация и т.н.; насърчаване създаването на работни места; финансиране на проучвания и пилотни схеми, отнасящи се до аспекти, които са общи за няколко страни-членки. Фондът е част от бюджета на ЕС.

- **Фонд за ориентиране и гарантиране на селското стопанство - секция "Ориентиране" – ЕФОГСС (The European Agricultural Guidance Fund- EAGGF).** Създаден е през 1962г. Основен инструмент за провеждане на Общата селскостопанска политика. Фондът финансира мерки за развитие на селските области и помощи за фермерите. ЕФОГСС има две секции:
 - Секция "Гарантиране" - това е по-голямата част от фонда и е основен инструмент за гарантиране на цените на селскостопанска продукция.
 - Секция "Ориентиране" - служи за провеждане на структурната политика в селското стопанство, субсидира приспособяването на производството към пазара, подобряването на качеството и т.н.

Фондът е част от бюджета на ЕС. Фондът финансира главно мерки за развитие на селското стопанство и фермерите, основно в изоставящи райони. Секцията "Ориентиране" също подкрепя селските райони, но единствено в рамките на Общата селскостопанска политика на ЕС. В съответствие на принципите на член 39 на Договора за Европейската икономическа общност, финансовото съдействие на фонда е насочено конкретно към изпълнението на следните задачи: укрепване и реорганизиране на селскостопанските, и горските структури, включително тези за пазарна реализация и преработка на селскостопанските и горските продукти и облекчаване на природните затруднения в селското стопанство; осигуряване приспособяването на селскостопанското производство и насърчаване развитието на допълнителни дейности за фермерите от двата пола; подпомагане осигуряването на добър жизнен стандарт; подобряване развитието на социална мрежа в земеделските области, защитата на околната среда и опазването на природата/ в това число чрез осигуряване на консервация на природните селскостопански ресурси/; предоставяне на техническа помощ и информация, както и на подкрепа за проучвания и пилотни проекти за насърчаване на земеделското развитие на ниво Общност.

- **Финансовият инструмент за ориентиране на рибарството – ФИОР (The Financial Instrument for Fisheries Guidance - FIFG)** е създаден през 1993 г. Фондът е създаден в отговор на криза в сектора и е предвиден да съдейства за неговото реструктуриране, да подпомага адаптирането и модернизиранието на риболовната индустрия.
- **Фондът за сближаване - (Cohesion Fund)** е създаден през 1993 г. Целта на Фонда е да подпомогне по-слаборазвитите държави-членки да се подготвят за участие в икономическия и валутен съюз и за бюджетната дисциплина, която той налага, като едно едновременно с това се поддържат усилията за развитие и сближаване с по-богатите държави членки. Кохезионният фонд финансира главно транспортни инфраструктури проекти, които допринасят за развитието на трансевропейските мрежи и проекти за опазване на околната среда, които са свързани с целите на политиката в ЕС в тази област.
- **INTERREG III C**

Специфична цел: Стимулиране на партньорство за регионално развитие между области без общи граници.

Сфери за подпомагане:

Урбанистично развитие;

Иновативни програми за действие.

Съществува съфинансиране на българските участници до 2007 г от МФ чрез програма ФАР;

ЦЕЛИ НА СТРУКТУРНИТЕ ФОНДОВЕ НА ЕС

Цели на Структурните фондове, 2000-2006 г.	Цели на Структурните фондове, 2007-2013 г.
<p>Цел 1 (териториална): Насърчава развитието и структурното приспособяване на регионите, изоставащи в развитието си. Това са районите, чийто брутен вътрешен продукт не надвишава 75% от средното за ЕС. Целта е насочена към инвестиции в производството, инфраструктурата, дейности, свързани с опазване на околната среда, туризма, МСП...</p> <p>Цел 2 (териториална): Подкрепя икономическата и социалната конверсия на региони, изпитващи затруднения от структурен характер: Икономическо реструктуриране в случай на загуба на традиционни дейности в индустриални, градски, селски и зависещи от рибарството райони, главно в следните области: търговия, туризъм, услуги и др.</p> <p>Цел 3 (тематична): Подпомага приспособяването и модернизацията на политиките и системите за образование, обучение и заетост: Адаптиране и модернизиране на системите на образованието, обучението и заетостта: системи за образование и обучение през целия живот; активна политика на пазара на труда за борба с дългосрочната безработица; насърчаване на социалната интеграция и равните възможности между мъжете и жените, етнически групи, хора с увреждания и др.</p>	<p>Цел “Конвергенция” (сближаване): Целта ще бъде насочена към ускоряване на конвергенцията на най-слабо развитите държави – членки и региони, чрез подобряване условията за растеж и заетост; увеличаване и подобряване качеството на инвестиции във физическия и човешкия капитал; развитие на иновациите и на “обществото на знанието”; приспособимост към икономическите и социалните промени; опазване и подобряване на околната среда, както и на административната ефективност. Тази цел ще бъде приоритет на Общността.</p> <p>Цел “Регионална конкурентоспособност и заетост”: Целта ще изключва най-слабо развитите региони и ще е насочена към засилване на регионите, конкурентоспособността и привлекателността, както и заетостта чрез иновации и насърчаване на “обществото на знанието”, предприемачество, опазване на околната среда, подобряване на достъпа до транспорт и телекомуникационни услуги, адаптивността на работниците и бизнеса.</p> <p>Цел “Европейско териториално сътрудничество”: Ще осигурява подкрепа за хармонично и балансирано развитие на територията на ЕС, трансгранични дейности, транснационално сътрудничество, работа в мрежа и обмен на опит между регионалните и местните власти.</p>

Приоритети на структурните фондове на ЕС за периода 2007-2013 г.**Европейски фонд за регионално развитие**
Финансирани основни приоритети и мерки за периода 2007-2013

Конвергенция/Сближаване	Регионална конкурентоспособност и заетост	Европейско териториално сътрудничество
<ul style="list-style-type: none"> Изследвания, технологии и развитие, иновации и предприемачество; Информационно общество; Околна среда; Предпазване от рискове; Туризмъ; Транспорт: трансевропейски мрежи и чист градски транспорт; Енергия, вкл. трансевропейски мрежи; Образование; Здравеопазване; Директни помощи за инвестиции в МСП. <p><u>Заб.:</u> Регионите с БВП под 75% от средното за Общността имат право на достъп до тази цел</p>	<ul style="list-style-type: none"> Иновации и икономика на знанията; – капацитет за изследвания, технологии и развитие, и иновации – иновации в МСП – предприемачество – финансови инструменти и инкубаторни възможности Околна среда и предпазване от рискове Достъп извън основните градски центрове до транспортни и телекомуникационни услуги от общ икономически интерес <p><u>Заб.:</u> Всички региони от ЕС, които нямат право на достъп до цел “Конвергенция”, отговарят на условията по тази цел</p>	<ul style="list-style-type: none"> Трансгранични социално-икономически дейности Транснационално сътрудничество Работа в мрежа и обмен на опит между регионалните и местните власти

Европейски фонд за регионално развитие
Финансирани основни приоритети и мерки за периода 2007-2013
по специфични райони

Селски райони	Райони с природни препятствия	Градско измерение
<ul style="list-style-type: none"> Инфраструктура Телекомуникационни мрежи и услуги Развитие на нови дейности, извън аграрни и рибния сектор Засилване на връзките между градските и селските райони Развитие на туризма и услугите в селата 	<ul style="list-style-type: none"> Достъпност Икономически дейности, свързани с културното наследство Устойчиво използване на природните ресурси Туризмъ 	<ul style="list-style-type: none"> Възстановяване на физическата среда Преустройство на нарушени терени Развитие на историческото и културното наследство с мерки за насърчаване на предприемачество на местно ниво

**Финансирани приоритети и мерки по европейски фондове –
избираеми за периода 2007-2013**

Европейски социален фонд (ESF)	Фонд “Сближаване”	Селско развитие
<ul style="list-style-type: none"> • Адаптибилност на работниците • Достъп на търсещите работа до заетост и предпазване от безработица • В районите по цел “Конвергенция”, Европейският социален фонд се намесва с цел: • Разширяване на инвестициите в човешкия капитал • Засилване на институционалния капацитет на публичните администрации в следните области: <ul style="list-style-type: none"> - икономика - заетост - социална сфера - околна среда - законова рамка <p>Приоритетната ос, свързана с транснационалното сътрудничество, трябва да бъде включена в оперативна програма.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Трансевропейски транспортни мрежи • Опазване на околната среда • Устойчиво развитие: <ul style="list-style-type: none"> - Енергийна ефективност - Възобновяема енергия - Транспорт <p><u>Заб.:</u> Това засяга държавите членки с БВП под 90% от средното за Общността</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Подобряване на конкурентоспособността в селското и горското стопанство • Мениджмънт на земите: <ul style="list-style-type: none"> - Устойчиво използване на земеделските земи - Устойчиво използване на горските земи • Диверсификация на селската икономика и качеството на живот в селските райони • Подходът Лидер

Изследвания, технологии и развитие 2007-2013

7-ата Рамкова програма за изследвания, технологии и развитие трябва да бъде фокусирана върху следните 6 приоритета:

1. Създаване на европейски центрове of excellence чрез сътрудничество между лаборатории
2. Лансиране на европейски технологични инициативи
3. Стимулиране творчеството на фундаменталните изследвания чрез конкуренция между екипите на европейско ниво
4. Придаване на повече привлекателност на Европа за най-добрите изследователи
5. Развитие на изследователската инфраструктура в европейски интерес
6. Подобряване на координацията на националните изследователски програми.

Образование и обучение 2007-2013

Новата програма се подразделя в 4 оси:

- Комениус (Comenius): Участие на учениците от ЕС в общи дейности

- Еразмус (Erasmus): Възможност за получаване на висше образование в чужбина
- Леонардо да Винчи (Leonardo da Vinci): Обучения в предприятия и обучителни центрове в друга европейска страна
- Грундтвиг (Grundtvig): действия, свързани с мобилност

Култура 2007

Програмата възнамерява да засили:

- мобилността на работниците
- транснационалното движение на работници и културно-художествени произведения
- межкултурен диалог

РАСЕ 2006-2010

Програма на Общността за подпомагане на предприемачеството и конкурентоспособността на предприятията

Предложението на Европейската комисия е структурирано около 4 основни цели, подразделени на 18 действия.

4-те основни цели са:

Цел 1: ускоряване адаптирането на индустрията към структурните промени;

Цел 2: насърчаване създаването на среда, благоприятна за инициативи и за развитие на предприятията, особено на малките и средните предприятия;

Цел 3: насърчаване създаването на среда, благоприятна за сътрудничество между предприятията;

Цел 4: засилване на по-добрата експлоатация на потенциала на политиките за иновационно, изследователско и технологично развитие.

18-те действия са:

1. Насърчаване и засилване на интеграцията на информационните и комуникационните технологии в бизнес стратегиите

2. Насърчаване на корпоративната социална отговорност и устойчивото производство

3. Засилване на конкурентоспособността на предприятията и адаптирането им към промените в специфични сектори

4. Насърчаване на предприемаческия дух

5. Подпомагане поемането на риск от страна на предприемачите

6. Свързване на предприятия с цел растеж и конкурентоспособност

7. Насърчаване достъпа до финанси за предприятия, особено за МСП

8. Създаване на благоприятна за предприятията регулаторна и административна рамка на национално ниво

9. Засилване на ТГС между компании от ЕС

10. Насърчаване и улесняване на международните бизнес връзки за предприятия от ЕС

11. Функциониране на европейските мрежи за подкрепа на бизнеса

12. Засилване на иновациите чрез по-добри знания и по-ефективен мениджмънт на интелектуалната собственост

13. Насърчаване на технологичния трансфер и клъстери

14. Насърчаване на организационните и други не-технологични иновации, вкл. и дизайн

15. Анализ и мониторинг за подобряване разбирането на вътрешните фактори за конкурентоспособността и иновативността на предприятията

16. Принос за подобряване качеството на регулаторната рамка на Общността

17. Оценка

18. Разпространение